Projekt „PWP Wielkopolski Ośrodek Ekonomii Społecznej II" współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.
Działanie 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej.
7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej.
Człowiek - najlepsza inwestycja!

SPOŁECZNIE ODPOWIEDZIALNY SAMORZĄD

(STRATEGIA LOKALNEJ POLITYKI SPOŁECZNEJ)

Nasze doświadczenia we wdrażaniu inicjatywekonomii społecznej

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Obowiązuje od 18.04.2014 r.

Projekt „PWP Wielkopolski Ośrodek Ekonomii Społecznej II" współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.
Działanie 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej.
7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej.
Człowiek - najlepsza inwestycja!

SPIS TREŚCI

1. **Wstęp- Refleksje na temat doświadczeń we wdrażaniu inicjatywekonomii społecznej**
2. **Źródła społecznie odpowiedzialnej współpracy**
   - 2.1 Kontekst Unii Europejskiej- kierunki zmian w prawie europejskim
   - 2.2 Kontekst krajowy-– kierunki zmian w prawie krajowym
   - 2.3 Kontekst samorządowy.
3. **Zbiór narzędzi i instrumentów realizowanych w partnerstwie społecznym z samorządem i biznesem**
   - 3.1 Społeczna odpowiedzialność biznesu
   - 3.2 Usługi użyteczności publicznej
   - 3.3 Bezprzetargowe powierzanie realizacji zadań („in house")
   - 3.4 Klauzule społeczne
   - 3.5 Outsourcing użyteczności publicznej- oszczędność czasu oraz środków budżetowych
   - 3.6 Zamówienia publiczne – kryterium najniższej ceny – koszty społeczne
   - 3.7 Obniżanie wpłaty na PFRON
   - 3.8 Partnerstwo publiczno-społeczno-prywatne. Propozycja porozumienia na rzecz współpracy społecznie odpowiedzialnej. Doświadczenia przedsiębiorczości społecznej w Republice Włoskiej:
4. **Podsumowanie**
5. **Zamiast suplementu: Poznań- obszary realizacji usług użyteczności publicznych**
6. **Załącznik: Włoskie doświadczenia spółdzielczości socjalnej – od sektora non-profit po konsorcja!**

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

Projekt „PWP Wielkopolski Ośrodek Ekonomii Społecznej II" współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.
Działanie 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej.
7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej.
Człowiek - najlepsza inwestycja!

1. Wstęp- Refleksje na temat doświadczeń we wdrażaniu inicjatyw ekonomii społecznej

Niniejsze opracowanie jest zbiorem prac i doświadczeń uzyskanych na podstawie realizacji projektu „PWP Wielkopolski Ośrodek Ekonomii Społecznej II", doświadczeń partnerów projektu tj. Stowarzyszenia na Rzecz Spółdzielni Socjalnych oraz Krajowej Grupy Spółdzielczej CGM, zebranych na podstawie analiz lokalnych strategii polityk społecznych, współpracy ponadnarodowej w oparciu o doświadczenia zdobyte zarówno w Unii Europejskiejjaki krajach ojczystych partnerów.

Każdy analizujący w/w doświadczenia, jakie na przełomie dziesięcioleci wypracował sektor gospodarki społecznej: praktyk, laik, naukowiec czy każdy inny bezpośredni odbiorca nie może oprzeć się wrażeniu, że cel, jaki przyświeca wszystkim europejskim inicjatywom ekonomii społecznej w gruncie rzeczy jest taki sam. Inaczej tylko wygląda historia osiągania tego celu, droga jaka prowadzi by go uzyskać, dostępne narzędzia, zaangażowanie władz, zarówno wykonawczych wszystkich poziomów, jak i ustawodawczych. To wszystko wpływa również na kształt prawodawstwa poszczególnych krajów w zakresie regulującym ten sektor. Nie bez znaczenia jest też czas w jakim poszczególne Państwa zaczęły w swoich regulacjach prawnych wprowadzać terminy dotyczące ekonomii społecznej. Włochy to rok 1991, który po dwudziestu latach praktyk zaowocował przyjęciem regulacji o spółdzielniach socjalnych, Belgia to rok 1995 kiedy wprowadzono pojęcie przedsiębiorstwa „o celach społecznie użytecznych", Portugalia wprowadziła warunki do powstawania „spółdzielni solidarności społecznej", we Francji rok 2001 przyniósł regulacje o Stowarzyszeniach Spółdzielczych w Interesie Społecznym, Wielka Brytania w 2002 roku wprowadza możliwość tworzenia CommunityInterest Company, Finlandia rok później ustawę o Przedsiębiorstwach społecznych. Polska wprowadza ustawę o spółdzielniach socjalnych w kwietniu 2006 roku. Kiedy po trzech latach obowiązywania ustawy regulującej funkcjonowanie spółdzielni socjalnych przyjęta zostaje jej nowelizacja, nikt już nie ma wątpliwości, że jest to kierunek dobry, a dla niektórych grup społecznych wręcz wymagany. Obecnie, kiedy Włochy dojrzewają do wprowadzenia zmian do ustawy o przedsiębiorstwie społecznym, środowisko polskie dopiero pracuje nad projektem w/w ustawy, korzystając przy tym z doświadczeń naszego południowego sąsiada. Celem prac legislacyjnych byłoby w szczególności uregulowanie statusu prawnego przedsiębiorstwa społecznego, które funkcjonowałoby obok

spółdzielni socjalnej, niezależnie od jakichkolwiek innych podmiotów a o status takiego przedsiębiorstwa mógłby starać się każdy przedsiębiorca z sektora msp, funkcjonujący już na rynku i spełniający warunki z ustawy. Doświadczenia włoskie pokazują, że model ten doskonale uzupełnia sektor gospodarki społecznej.

Wszystkie te zmiany wynikały z ogromnej potrzeby przed jakimi stawały poszczególne Państwa a prekursorami tych zmian były osoby i podmioty reprezentujące społeczeństwo obywatelskie, w tym organizacje społeczne i społeczno-gospodarcze, natomiast same zmiany próbowano wprowadzać oddolnie, za pośrednictwem ruchów społecznych. W dobie rosnących wydatków na pomoc społeczną staje się jasne to, że przeznaczenie środków na aktywizację społeczną, którego wynikiem jest stałe zatrudnienie, jest znacznie efektywniejsze niż dotychczas stosowane pasywne formy utrzymywania osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, których rzesze, zamiast maleć, rosły w niepokojącym tempie. Wynikało to m.in. z naturalnych procesów społecznych, przejmowania stereotypowych zachowań, braku dobrych wzorców, nieumiejętności adoptowania się do dynamicznie zmieniającej sytuacji na rynku pracy, rosnących wymagań pracodawców i braku wiary w swoje możliwości, kończąc na niedostatecznych formach edukacji, nieodpowiadającej potrzebom i wyzwaniom, jakie stawia przed obywatelami idea wolnego rynku. Stąd wyżej wspomniane ruchy społeczne promują rozwiązania kolektywne, spółdzielcze, demokratyczne, które budują formuły wzajemnej współpracy. Rozwiązania te niejednokrotnie stają się nowymi ciekawymi rozwiązaniami z jednej strony dla osób, które na danym etapie swojego życia same nie są w stanie sobie zapewnić pracy przez co stają się zagrożone wykluczeniem społecznym., z drugiej- dla instytucji publicznych, których celem jest administrowanie dostępnymi formami pomocy dla tych osób w rozbudowanym modelu pomocy społecznej.

Dziś Unia Europejska to około 12 milionów osób zatrudnionych w sektorze ekonomii społecznej- prawie 10% całkowitego zatrudnienia w stosunku do innych sektorów (np. Holandia – 9,5%, Irlandia – 9%, Francja – 8,3%, Finlandia – 7,5%.) oraz 8 % wszystkich przedsiębiorstw europejskich (tj. ok. miliona przedsiębiorstw i organizacji wytwarzających 10% produktu krajowego brutto).
Polski model ekonomii społecznej jest bardzo bogaty w regulacje i instytucję, które przewiduje szereg aktów prawnych, w tym w szczególności:

1) Ustawa z dnia 16 września 1982 r. Prawo spółdzielcze;
2) Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach;

3) Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
4) Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym;
5) Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie;
6) Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy;
7) Ustawa z dnia 27 kwietnia 2006 r. o spółdzielniach socjalnych.

W porównaniu do innych krajów członkowskich Unii Europejskiej, Polska posiada bardzo bogaty system instytucjonalny ekonomii społecznej, w którym spółdzielnia socjalna jest miejscem docelowym, a proces edukacji i reintegracji społecznej i zawodowej może być zapoczątkowany znacznie wcześniej w instytucjach specjalnie do tego założonych, którymi są m.in.:

1) Warsztaty Terapii Zajęciowej (WTZ)
2) Środowiskowe Domy Samopomocy (ŚDS)
3) Zakłady Aktywności Zawodowej (ZAZ)
4) Kluby Integracji Społecznej (KIS)
5) Centra Integracji Społecznej (CIS)
6) Zakłady Pracy Chronionej (ZPChR)
7) Przedsiębiorstwa społeczne w tym Spółdzielnie Socjalne (SpS)

Każda z tych instytucji powoływana jest w celu zrealizowania konkretnego celu skierowanego do różnych grup osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. W danym środowisku, w zależności od złożoności problemów, mogą funkcjonować wszystkie tego typu instytucje, które z założenia powinny ze sobą współpracować, gdyż tylko w ramach spójnie zorganizowanej sieci mogą kompleksowo odpowiadać na potrzeby w/w osób i komplementarnie je wspierać. Społecznie odpowiedzialny samorząd mając do dyspozycji w/w podmioty i cały dorobek ekonomii społecznej może kształtować lokalne strategie i polityki społeczne, wykorzystując aktywnie wypracowane przez lata rozwiązania.

Tendencje rozwojowe sektora ekonomii społecznej, które zostały w niniejszym wstępie nakreślone, znajdują swoje potwierdzenie w dokumentach strategicznych, przewidujących szeroki rozwój tej sfery gospodarki w najbliższych latach, co potwierdzają także perspektywy finansowe dla tego sektora, w tym środki przewidziane na ten cel z Funduszy Europejskich na lata 2014-2020.

Celem niniejszego opracowania jest wskazanie działań przewidzianych w tychże dokumentach, służących realizowaniu ww. tendencji, upowszechnianiu idei rozwojowych gospodarki społecznie odpowiedzialnej oraz narzędzi służących wsparciu rozwoju ekonomii społecznej a jednocześnie wzmocnieniu partnerów współpracujących z podmiotami ekonomii społecznej w realizowaniu polityki społecznej na gruncie lokalnym i ponadlokalnym.

2. Źródła społecznie odpowiedzialnego samorządu

Cele, jakie postawiła sobie Unia Europejska oraz poszczególne kraje członkowskie w perspektywie do 2020 r. obejmują m.in. zatrudnienie i walkę z ubóstwem poprzezdziałania obejmujące również partnerów społecznych i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego.Ekonomia społeczna w najbliższych latach stanowić będzie istotny element europejskiego modelu społecznego oraz polskiej polityki społecznej, z jednej strony prowadząc do dalszego integrowania środowiska ekonomii społecznej, wokół którego skupiać się będą w głównej mierze organizacje pozarządowe, spółdzielnie, spółdzielnie socjalne, centra integracji społecznej, kluby integracji społecznej, towarzystwa ubezpieczeń wzajemnych, z drugiej stając się ważnym narzędziem, które służyć będzie rozwiązywaniu problemów społecznych[1], dążeniu do pełnego zatrudnienia, maksymalizacji ochrony przed ryzykami rynku pracy, zapewnieniu dochodów osobom niezdolnym do pracy, ograniczaniu ubóstwa i zmniejszaniu nierówności dochodowych, udostępnianiu i upowszechnianiu usług społecznych.

Zmiana w podejściu do sposobu realizacji polityk społecznych, wyjście z jej realizacją poza instytucje administracji publicznej oraz zwiększenie w tym zakresie udziału organizacji społecznych widoczny jest wciąż w zmianach wprowadzonych w prawie na poziomie unijnym i krajowym oraz w przyjętych na najbliższe lata dokumentach strategicznych. Wzmocnienie narzędzi służących współpracy z podmiotami ekonomii społecznej stanowi reakcję na malejącą w ostatnim czasie aktywność społeczną oraz utrzymujący się brak doświadczeń w kreowaniu usług realizowanych przy udziale podmiotów ekonomii społecznej.

[1] Za Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej, Rozdział I: Diagnoza ekonomii społecznej.

W zależności od kontekstu omawianych w najbliższych latach zmian (unijny, krajowy czy samorządowy) wyróżnić możemy specyficzne, dla każdego z nich, narzędzia, potrzebne do wdrożenia projektowanych zmian. Narzędzia te umieszczone zostały w aktach prawnych stanowiących źródło współpracy z podmiotami ekonomii społecznej oraz dokumentach strategicznych wskazujących na rolę podmiotów ekonomii społecznej w polityce wspierania rozwoju społecznego i gospodarczego na poziomie unijnym krajowym i samorządowym:

2.1. Kontekst Unii Europejskiej- kierunki zmian w prawie europejskim

Problematyka ekonomii społecznej w perspektywie programowej do 2020 r. w kontekście prawodawstwa unijnego i strategii unijnej nabrała zupełnie nowej dynamiki, stwarzając solidne podstawy dla wykorzystania szans rozwojowych. W najbliższych latach wszystkie kraje członkowskie Unii Europejskiej będą zobowiązane dostosować swoje prawodawstwo do wymogów wynikających z przyjętych dyrektyw a w swoich strategiach rozwojowych uwzględniać kierunki zmian określone przez Komisję Europejską.

„Europa 2020.Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniuspołecznemu"

W ramach nowej Strategii Europa 2020, przyjętej na podstawie Komunikatu Komisji z dnia 3 marca 2010 r. pt. „Europa 2020.Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniuspołecznemu"[2]jednym z trzech podstawowych priorytetów ma być rozwój sprzyjający włączeniu społecznemu, polegający na wspieraniu gospodarki o wysokim poziomiezatrudnienia, zapewniającej spójność społeczną i terytorialną. Cel ten będzie realizowany za pomocą dwóch inicjatyw przewodnich: programu na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia oraz europejskiego programu walki z ubóstwem. W Komunikacie Komisji Europejskiej „Europejska platforma współpracy w zakresie walki z ubóstwem i wykluczeniem społecznym: europejskie ramy na rzecz spójności społecznej i terytorialnej" z grudnia 2010 r. wskazano, że platforma stanowi wkład UE w rozwiązanie tych problemów w ramach Strategii Europa 2020. Komisja określiła następujące obszary działania:

[2] http://ec.europa.eu/eu2020/pdf/1_PL_ACT_part1_v1.pdf

1) realizacja działań mobilizujących wszystkie dziedziny polityki;
2) intensywniejsze i skuteczniejsze wykorzystanie funduszy UE celem wsparcia włączenia społecznego;
3) promocja innowacyjności społecznej opartej na dowodach;
4) partnerska współpraca oraz wykorzystanie potencjału gospodarki społecznej;
5) zwiększona koordynacja polityczna wśród państw członkowskich.

W zakresie wykorzystania potencjału gospodarki społecznej określono, iż Komisja będzie wspierać rozwój gospodarki społecznej jako narzędzia aktywnego włączania, proponując w tym celu środki służące poprawie jakości struktur prawnych w zakresie fundacji, towarzystw wzajemnych i spółdzielni prowadzących działalność obejmującą kontekst unijny, przedstawiając w 2011 r. wniosek w sprawie Inicjatywy na rzecz przedsiębiorczości społecznej oraz ułatwiając dostęp do odpowiednich unijnych programów finansowania.

„Inicjatywa na rzecz przedsiębiorczości społecznej"

Podobna zapowiedź znalazła się w Komunikacie Komisji Europejskiej „W kierunku Aktu o jednolitym rynku. W stronę społecznej gospodarki rynkowej o wysokiej konkurencyjności. 50 propozycji na rzecz wspólnej poprawy rynku pracy, przedsiębiorczości i wymiany"[3] z października 2010 r., w którym wśród nowych środków na rzecz społecznej gospodarki rynkowej w propozycji nr 36 zapowiedziano, iż w 2011 r. Komisja przedstawi propozycję inicjatywy na rzecz przedsiębiorczości społecznej. Realizując tą zapowiedź w październiku 2011 r. Komisja Europejska przedstawiła komunikat "Inicjatywa na rzecz przedsiębiorczości społecznej"[4], w którym przedstawiono krótkoterminowy plan działania w celu wsparcia rozwoju przedsiębiorstw społecznych, kluczowych podmiotów gospodarki społecznej i innowacji społecznej, oraz poddano pod dyskusję kierunki analizy w perspektywie średnio- i długoterminowej. W planie działania wskazano na potrzebę:

1) poprawy dostępu do finansowania poprzez ułatwienie dostępu do finansowania prywatnego, uruchomienie funduszy europejskich;

[3] http://europa.eu/legislation_summaries/internal_market/internal_market_general_framework/mi0061_pl.htm
[4] http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2011:0682:FIN:PL:PDF

2) lepszego eksponowania przedsiębiorczości społecznej poprzez tworzenie narzędzi do lepszego poznania sektora i lepszego eksponowania przedsiębiorczości społecznej, wzmocnienie potencjału zarządczego, profesjonalizację i tworzenie sieci przedsiębiorstw społecznych
3) poprawy otoczenia prawnego poprzez stworzenie europejskich form prawnych dostosowanych do potrzeb europejskiej przedsiębiorczości społecznej, zamówienia publiczne, pomoc państwa.

„W kierunku odnowy gospodarczej sprzyjającej zatrudnieniu"

Z kolei w 2012 r. w „Oświadczeniu członków Rady Europejskiej Ku konsolidacji sprzyjającej wzrostowi i wzrostowi sprzyjającemu tworzeniu miejsc pracy"[5] zapowiedziano, iż UE wesprze wysiłki na rzecz zwiększenia podaży pracy i zmniejszenia stopy bezrobocia osób młodych, m.in. dzięki wykorzystaniu EFS do wspierania przygotowywania programów przyuczania do zawodu i programów wsparcia skierowanych do młodych osób rozpoczynających działalność gospodarczą oraz przedsiębiorców społecznych.

W Komunikacie Komisji Europejskiej „W kierunku odnowy gospodarczej sprzyjającej zatrudnieniu"[6]z 18 kwietnia 2012 r., w części odnoszącej się do tworzenia miejsc pracy, wskazano m.in. że podmioty ekonomii społecznej i przedsiębiorstwa społeczne są istotnymi czynnikami napędzającymi tworzenie miejsc pracy i innowacje społeczne sprzyjające włączeniu społecznemu. W części dotyczącej wykorzystania potencjału tworzenia miejsc pracy w kluczowych sektorach gospodarki wskazano miejsca pracy w ramach zielonej gospodarki, zatrudnienie w sektorze zdrowia i usług socjalnych.

[5] http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/pl/ec/127601.pdf
[6] http://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=7619&langId=pl

„Plan działania na rzecz przedsiębiorczości do 2020 r. Pobudzanie ducha przedsiębiorczości w Europie"

W dniu 9 stycznia 2013 r. Komisja Europejska przedstawiła nowy komunikat pt. „Plan działania na rzecz przedsiębiorczości do 2020 r. Pobudzanie ducha przedsiębiorczości w Europie"[7], w którym wskazano, iż należy czynić starania, aby fakt bycia przedsiębiorcą stanowił dla Europejczyków atrakcyjną perspektywę. Dotyczy to również przedsiębiorców społecznych, których potencjał często jest niedoceniany. Stwierdzono wyraźnie, iż tworzą oni zrównoważone miejsca pracy i przez cały czas wykazywali się większą odpornością na kryzys niż gospodarka w sensie ogólnym. Przedsiębiorcy społeczni są innowatorami, stanowią czynnik napędzający włączenie społeczne i przyczyniają się do osiągania celów Strategii Europa 2020. Zgodnie z tym dokumentem, państwa członkowskie zostaną poproszone m.in. o uwzględnianie w większym stopniu różnorodności modeli biznesowych i statusów prawnych w swoich krajowych lub lokalnych systemach wsparcia dla przedsiębiorstw i opracowanie programów kształcenia i szkolenia w zakresie przedsiębiorczości społecznej.

„Inwestycje społeczne na rzecz wzrostu i spójności, w tym wdrażanie Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020"

Ponadto w przyjętym 20 lutego 2013 r. Komunikacie Komisji „Inwestycje społeczne na rzecz wzrostu i spójności, w tym wdrażanie Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020"[8] z 20 lutego 2013 r. wskazano, iż środki przeznaczone na politykę społeczną nie pochodzą jedynie z sektora publicznego. Usługi społeczne na szeroką skalę świadczą również organizacje nienastawione na zysk. Usługi te obejmują schroniska dla bezdomnych, pomoc dla osób starszych i osób niepełnosprawnych oraz ośrodki udzielające porad w zakresie świadczeń socjalnych. Działania podejmowane przez sektor publiczny może uzupełniać działalność przedsiębiorstw społecznych, które mogą stać się pionierami na nowych rynkach. Dlatego też Komisja wezwała państwa członkowskie m.in. do wspierania przedsiębiorców społecznych poprzez tworzenie zachęt dla przedsiębiorstw rozpoczynających działalność oraz dla ich dalszego rozwoju poprzez poszerzanie ich wiedzy i kon-

[7] http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2012:0795:FIN:PL:PDF
[8] http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013AE1557&from=PL

taktów oraz zapewnianie im sprzyjającego otoczenia regulacyjnego, zgodnie z Inicjatywą na rzecz przedsiębiorczości społecznej oraz Planem działania na rzecz przedsiębiorczości do 2020 r.

Zmiany w prawie zamówień publicznych

Kolejnym krokiem w kierunku upowszechniania usług świadczonych przez przedsiębiorstwa społeczne były zmiany unijnych standardów w zakresie udzielania zamówień publicznych. Unijne standardy określały pierwotnie Dyrektywa 2004/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. koordynująca procedury udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarkiwodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych(Dz.U. L 134 z 30.4.2004, str. 1) oraz Dyrektywa 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi. Ostatnie zmiany, znacznie rozszerzające możliwości stosowania aspektów społecznych w zamówieniach publicznych, wprowadziły:

1) Dyrektywa 2014/24/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE (Dz.U. L 94 z 28.03.2014);

2) Dyrektywa 2014/25/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych (Dz.U. L 94 z 28.03.2014) oraz:

3) Dyrektywa 2014/23/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania koncesji.

Rzeczpospolita Polska, jako kraj członkowski Unii Europejskiej, jest zobowiązana do dnia 18 kwietnia 2016 r. wdrożyć do polskiego prawa postanowienia nowych unijnych dyrektyw, nazwanych, odpowiednio; klasyczną, sektorową i koncesyjną. Celem nowych dyrektyw jest, m.in. zwiększenie efektywności wydatków publicznych, ułatwiając w szczególności udział małych i średnich przedsiębiorstw w zamówieniach publicznych, oraz umożliwiając zamawiającemu lepsze wykorzystanie zamówień publicznych dla wsparcia wspólnych celów społecznych.Zmiany, które wprowadzają nowe dyrektywy, zobowiązują polskiego ustawodawcę do nowelizacji prawa zamówień publicznych w kierunku:

1) uproszczenia procedur udzielania zamówień publicznych i ich uelastycznienia, przez co, m.in. ułatwi to małym i średnim przedsiębiorstwom- a więc również w dużej mierze podmiotom ekonomii społecznej- lepszy dostęp do rynku. Objawiać się to ma przede wszystkim zmniejszeniem wymagań stawianych wykonawcom w zakresie dokumentacji oraz ograniczeniem maksymalnego poziomu wymagań w odniesieniu do zdolności ekonomicznej i finansowej wykonawców. W celu usprawnienia postępowań planuje się zmiany mające na celu upowszechnianie korzystania przez uczestników postępowania z bazy e-Certis (narzędzie Komisji Europejskiej, które ma za zadanie pomóc zarówno wykonawcom, jak i instytucjom zamawiającym w ustaleniu jakie informacje są wymagane lub przedstawiane w toku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w innych państwach oraz w określeniu wzajemnie uznawalnych odpowiedników). Kolejnym ułatwieniem dla przedsiębiorstw z sektora msp będzie z pewnością możliwośćdzielenia zamówienia na części. Unia Europejska od lat promuje rozwiązania prawne ułatwiające małym i średnim przedsiębiorstwom dostęp do realizacji zamówień publicznych.
2) uproszczenia procedur udzielania zamówień społecznych, kulturalnych i zdrowotnych oraz niektórych innych np. prawnych, hotelarskich, gastronomicznych;
3) wzmocnienie pozaekonomicznych celów jakim mają służyć zamówienia publiczne, w tym również integracji społecznej a więc wzmocnienie instrumentów służących upowszechnianiu zamówień społecznie odpowiedzialnych, poprzez wprowadzenie do prawa zamówień publicznych rozwiązań wspierających zatrudnienie przez wykonawców pracowników wywodzących się z grup osób wykluczonych. Tym samym celom będą służyły zmiany wprowadzające instytucję zamówień zamkniętych dla zakładów pracy chronionej oraz wykonawców, których głównym celem jest społeczna i zawodowa integracja osób niepełnosprawnych lub osób dyskryminowanych. Kolejną zmianą mającą na celu popularyzację zamówień społecznie odpowiedzialnych będzie wprowadzenie zasady, iż zamówienie będzie mogło być realizowane w ramach programów zatrudnienia chronionego jeśli zakłady zatrudniają co najmniej 30% osób niepełnosprawnych lub dyskryminowanych.

   W praktyce, określając warunki udziału zamawiający będzie mógł zastrzec w ogłoszeniuo zamówieniu, że prawo udziału w postępowaniach o udzielenie zamówienia publicznegobędzie przysługiwało zakładom pracy chronionej oraz wykonawcom, których głównym celemjest społeczna i zawodowa integracja osób niepełnosprawnych lub osób defaworyzowanych

(wykluczonych) pod warunkiem, że co najmniej 30% osób zatrudnionych przez te zakłady lub tych wykonawców stanowić będą pracownicy niepełnosprawni lub pracownicy defaworyzowani.

Kolejną zmianą ukierunkowaną na upowszechnianie celów jakim służy integracja społeczna będzie umożliwienie zamawiającym określenie szczególnych warunków związanych z realizacją zamówienia, pod warunkiem że będą one powiązane z przedmiotem zamówienia i wskazane w zaproszeniu do ubiegania się o zamówienie lub w dokumentach zamówienia (art. Warunki te będą mogły obejmować aspekty gospodarcze, związane z innowacyjnością, środowiskowe, społeczne lub związane z zatrudnieniem. Udział w takim postępowaniu będzie uzależniony od spełniania określonych warunków przez oferenta, wskazujących na to, że oferent świadczy usługi społeczne oraz że przychód z takiej działalności przeznacza na działalność statutową czy określony rodzaj struktury wewnętrznej oferenta, gwarantującej udział pracowników w zarządzaniu przedsiębiorstwem oferenta. Jednocześnie jednak, zgodnie z art. 77 Dyrektywy 2014/24/UE (Zamówienia zastrzeżone w odniesieniu do określonych usług) realizacja zamówień zastrzeżonych będzie mogła mieć miejsce wyłącznie w odniesieniu do usług w zakresie:

1) zdrowia i opieki społecznej;
2) usług sportowych i kulturalnych;
3) usług w zakresie pozyskiwania pracowników świadczących pomoc domową, oraz pozyskiwania personelu pielęgniarskiego i medycznego;
4) usług administracyjnych w zakresie edukacji i opieki zdrowotnej;
5) usług szkolnictwa przedszkolnego;
6) usług szkolenia personelu;
7) usług e-learningowych i seminaryjnych

Zgodnie z art. 70 Dyrektywy 2014/24/UE (Warunki realizacji zamówienia) zamawiający w ogłoszeniu o zamówieniu społecznie odpowiedzialnym oraz w specyfikacji takiego zamówienia będzie mógł wskazać jako kryteria wyboru wykonawców m.in. środki, które mają na celu ochronę zdrowia personelu biorącego udział w procesie produkcji, wspieranie integracji społecznej osób defaworyzowanych lub członków słabszych grup społecznych wśród osób wyznaczonych do wykonania zamówienia lub przeprowadzenia szkoleń z umiejętności potrzebnych przy danym zamówieniu,

Projekt „PWP Wielkopolski Ośrodek Ekonomii Społecznej II" współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.
Działanie 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej.
7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej.
Człowiek - najlepsza inwestycja!

o ile dotyczyć będą robót budowlanych, dostaw lub usług, które mają zostać zrealizowane na podstawie danego zamówienia. Wzmocnieniu sektora wykonawców odpowiedzialnych społecznie mają służyć zmienione kryteria wykluczania z udziału w zamówieniu. Zamawiający będzie mógł wykluczyć wykonawcę, który dopuścił się naruszenia obowiązków środowiskowych lub społecznych, w tym przepisów dotyczących dostępności dla osób niepełnosprawnych, lub innych form poważnych wykroczeń zawodowych, takich jak naruszenie reguł konkurencji lub praw własności intelektualnej, niezależnie od tego, czy dany wykonawca posiadałby techniczną i ekonomiczną zdolność do realizacji zamówienia.

Zmiany w raportowaniu społecznej odpowiedzialności firm

Od grudnia 2014 r. obowiązuje Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2014/95/UE z dnia 22 października 2014 r. zmieniająca Dyrektywę 2013/34/UE w odniesieniu do ujawniania informacji niefinansowych i informacji dotyczących różnorodności przez niektóre duże jednostki oraz grupy (Dyrektywa ws. ujawniania informacji niefinansowych), której celem jest zwiększenia przejrzystości informacji społecznych i środowiskowych przekazywanych przez przedsiębiorców. Zgodnie z treścią Dyrektywy, przedsiębiorcy zatrudniający średnio powyżej 500 pracowników w ciągu roku obrotowego, będą zobowiązani ujmować w rocznym sprawozdaniu z działalności dodatkowe sprawozdanie niefinansowe, zawierające określone informacje, zgodnie z zasadą „stosuj lub wyjaśnij" (complyorexplain), zgodnie z którą jeżeli jednostka nie stosuje żadnej polityki odnośnie do przynajmniej jednej z wymienionych kwestii, w sprawozdaniu niefinansowym podaje się dokładne wyjaśnienie uzasadniające taką decyzję. Dodatkowe sprawozdanie niefinansowe powinno zawierać informacje – w stopniu niezbędnym do zrozumienia rozwoju, wyników i sytuacji jednostki oraz wpływu jej działalności – dotyczące przynajmniej kwestii środowiskowych, społecznych i pracowniczych, poszanowania praw człowieka, przeciwdziałania korupcji i łapownictwu, w tym:

1) krótki opis modelu biznesowego jednostki;
2) opis polityki stosowanej przez jednostkę odnośnie do tych kwestii, w tym do wdrożonych procesów należytej staranności;
3) wynik tej polityki;
4) główne zagrożenia związane z tymi kwestiami, powiązane z operacjami jednostki, w tym – w stosownych przypadkach i na zasadzie proporcjonalności – jej stosunkami handlowymi,

produktami lub usługami, które mogą wywierać niekorzystny wpływ w tych dziedzinach, oraz sposób zarządzania tymi zagrożeniami przez jednostkę;

5) niefinansowe kluczowe wskaźniki wyników związane z daną działalnością.

W odniesieniu do spraw społecznych i pracowniczych informacje przedstawione w sprawozdaniu mogą dotyczyć działań podejmowanych w celu zapewnienia równouprawnienia płci, wdrożenia podstawowych konwencji Międzynarodowej Organizacji Pracy, warunków pracy, dialogu społecznego, poszanowania prawa pracowników do informacji i do wyrażania opinii, poszanowania praw związków zawodowych, bezpieczeństwa i higieny pracy oraz dialogu ze społecznościami lokalnymi lub działań podejmowanych w celu zapewnienia ochrony i rozwoju tych społeczności. Kraje członkowskie mają czas na wdrożenie nowych przepisów do 6 grudnia 2016 r., tak, by miały zastosowanie po raz pierwszy od 1 stycznia 2017 r. Przedsiębiorstwa będą musiały je zastosować od roku obrotowego rozpoczynającego się w dniu 1 stycznia 2017 r. lub w ciągu roku kalendarzowego 2017.

Wszystkie te elementy, wprowadzone do polityki Unii Europejskiej w ostatnich latach, wskazują na wyraźny sygnał co do potrzeby systemowego wsparcia dla wzmocnienia i rozwoju ekonomii społecznej jako instrumentu na rzecz integracji społecznej oraz usług użyteczności publicznej z jednej strony oraz uspołeczniania zarządzania publicznego z drugiej.

2.2. Kontekst krajowy. Kierunki zmian w prawie krajowym

Zgodnie ze Strategią Rozwoju Kapitału Społecznego[9], będącej podstawą do stworzenia Krajowego Programu Rozwoju Ekonomii Społecznej (dalej: KPRES)[10], ekonomia społeczna jest innowacyjnym instrumentem wpływającym na zwiększenie integracji społecznej i zawodowej osób wykluczonych społecznie oraz wzmocnieniu kapitału społecznego. Podmioty ekonomii społecznej realizują nie tylko potrzebę zatrudniania osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji życiowej. Mogą także uzupełniać dostarczanie towarów i usług przez rynek i państwo oraz rozwiązywać zróżnicowane problemy społeczne w wielu obszarach życia publicznego. W ramach strategii za najważniej-

[9] Przyjęty Uchwałą Nr 61 Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 r. w sprawie przyjęcia „Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020" (M.P. poz. 378) http://isip.sejm.gov.pl/Download?id=WMP20130000378&type=2

[10] Uchwała Nr 164Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 2014 r. w sprawie przyjęcia programu pod nazwą "Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej" (M.P. z 2014, poz. 814), zwany dalej KPRES.

sze dla rozwoju ekonomii społecznej uznano włączenie jednostek samorządu terytorialnego szczebla wojewódzkiego jako kluczowego podmiotu w programowaniu i realizacji wsparcia i rozwoju przedsiębiorczości społecznej na terenie województw, wspierających rozwój na poziomie regionalnym i lokalnym, oraz wdrożenie systemowych rozwiązań, umożliwiających funkcjonowanie na zasadach partnerstwa publiczno-społecznego akredytowanych instytucji, wspierających infrastrukturalnie przedsiębiorczość społeczną (Ośrodki Wsparcia Ekonomii Społecznej) w zakresie usług, szkoleń i doradztwa. Nie należy przy tym zapominać o znaczeniu partnerstw społeczno- biznesowym, które w zdecydowany sposób przyczyniają się do wdrażania nowatorskich przedsięwzięć gospodarczych i społecznych.

Zgodnie z Krajowym Programem Rozwoju Ekonomii Społecznej, będącym dokumentem rządowym wyznaczającym kluczowe kierunki interwencji publicznej mające służyć kształtowaniu jak najlepszych warunków dla rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych, do 2020 r. podmioty ekonomii społecznej będą kluczowym wsparciem osób w trudnej sytuacji oraz będą dostarczać usługi użyteczności publicznej. KPRES jest programem rozwoju w rozumieniu art. 15 ust. 4pkt 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712 z późn. zm.1) i stanowi tym samym dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, ustanowiony w celurealizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju – Strategii Rozwoju Kraju 2020 oraz Strategii RozwojuKapitału Społecznego, Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego orazinnych strategii rozwoju. Ekonomia społeczna znalazła też ważne miejsce w Regionalnym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Wielkopolskim na lata 2013-2020 (dalej RPRES), który powstał w ramach Projektu systemowego „Koordynacja i współpraca na rzecz integracji społecznej Wielkopolski" realizowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu (Priorytet VII, Działanie 7.1., Poddziałanie 7.1.3 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013). Projekt jest współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Zgodne z RPRES ekonomia społeczna ma szansę stać się jednym z istotniejszych instrumentów osiągania celów strategicznych zarówno dla kraju jak i dla naszego regionu. Ponadto włączenie ekonomii społecznej do strategii rozwoju województwa wielkopolskiego w obszarach związanych z rynkiem pracy, integracją społeczną, rozwojem usług lokalnych oraz innymi priorytetami, w których możliwy jest regionalny rozwój ekonomii społecznej zostało zapewnione w szeregu dokumentów strategicznych na najbliższe lata dzięki od-

powiednim zapisom w zaktualizowanej Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020, gdzie przewiduje się realizację celu operacyjnego 5.11 *Rozwój gospodarki społecznej.* Ponadto polityka wsparcia ekonomii społecznej wpisuje się również w założenia Strategii Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do roku 2020. W ramach Priorytetu III Strategii pn. Bezpieczna Wielkopolska, przewidziane są działania w obszarze pn. *Rozwój infrastruktury instytucjonalnej i programów dla przedsięwzięć w sferze ekonomii społecznej umożliwiających reintegrację społeczną grup wrażliwych.* Dalszy rozwój ekonomii społecznej wpisuje się również w inne polityki publiczne realizowane przez Samorząd Województwa, m.in. w Strategię Zatrudnienia dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2007-2013 (m.in. Priorytet II Równy dostęp do zatrudnienia oraz promocja integracji społecznej).

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej (POWER, RPO)

Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej (KPRES) jest programem rozwoju w rozumieniu art. 15 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz. U. z 2009 r. Nr 84, poz. 712, z późn. zm.) i stanowi tym samym dokument o charakterze operacyjno-wdrożeniowym, ustanowiony w celu realizacji średniookresowej strategii rozwoju kraju - Strategii Rozwoju Kraju 2020 oraz Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego, Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego oraz innych strategii rozwoju.KPRES to także próba zdefiniowania kluczowych pojęć, umiejscowienia kontekstu działań w ramach realizacji polityki społecznej w Europejskim Modelu Społecznym, wyciągnięcie wniosków ze stanu obecnego i precyzyjne określenie celów, rezultatów i kierunków interwencji publicznej. Intencją uchwałodawcy, tj. Rady Ministrów jest, aby KPRES traktować jako dokument rządowy, który wyznacza kluczowe kierunki interwencji publicznej mające służyć kształtowaniu jak najlepszych warunków dla rozwoju ekonomii społecznej i przedsiębiorstw społecznych. Adresowany jest przede wszystkim do instytucji publicznych, tworzących i realizujących konkretne polityki, jak również do osób działających w sektorze ekonomii społecznej. KPRES należy traktować jako dokument kompleksowy, uwzględniający aktualne realia społeczne, gospodarcze i kulturowe, ale jednocześnie, poprzez swoją wewnętrzną strukturę i treść, jest dokumentem dynamicznym, otwartym na zjawiska i procesy, jakie mogą zajść w bliższej i dalszej perspektywie, a mające potencjalny wpływ na rozwój ekonomii społecznej. Z jednej strony, ekonomia społeczna i przedsiębiorstwa społeczne mogą rozwijać się na podstawie wła-

snych, wewnętrznych zasobów, w ograniczonym zakresie korzystając z interwencji publicznej. Z drugiej strony, w nowej perspektywie, w obszarach objętych wsparciem KPRES, mogą zaistnieć nowe sytuacje i zjawiska, do których ekonomia społeczna powinna być odpowiednio przygotowana. Zapisane w KPRES cele, wynikające z nich działania oraz spodziewane rezultaty opierają się o najlepszy stan wiedzy twórców dokumentu, przy uwzględnieniu kontekstu politycznego, społecznego i gospodarczego w Polsce i w Unii Europejskiej - ze szczególnym naciskiem na wspólnotowe i krajowe cele strategiczne w nowej perspektywie finansowej. KPRES stawia wymogi wobec koordynatorów jego wdrażania, w szczególności odnoszące się do elastyczności i otwartości wobec zmieniającego się otoczenia, a zatem także gotowości do zmiany dokumentu i metod realizacji jego celów oraz prowadzonej polityki, w sytuacji gdy zjawiska te w istotny sposób mogą wpłynąć na rozwój ekonomii społecznej w Polsce. Dzięki szerokim konsultacjom KPRES oraz udziałowi w jego tworzeniu przedstawicieli różnych środowisk i sektorów powstał dokument, który w sposób kompleksowy określa i rekomenduje działania państwa oraz interesariuszy, służące rozwojowi ekonomii społecznej w Polsce, mające na celu wzrost jej znaczenia w tworzeniu i realizacji polityk publicznych. Adekwatne, międzysektorowe podejście konieczne jest w przypadku monitorowania i ewaluacji postępów w realizacji Programu, dla zapewnienia jak największej elastyczności KPRES, w związku z nowymi wyzwaniami.[11] Cele jakie mają zostać osiągnięte poprzez wdrażanie założeń KPRES do 2020 r. najlepiej odzwierciedlają zakładane wskaźniki rezultatu, które wskazują, m.in.:

1) Wprowadzenie do roku 2016 we wszystkich gminach i powiatach nowego systemu programowania polityki społecznej wraz z systemem konsultacji społecznych
2) Zwiększenie realizacji zadań publicznych zlecanych w trybie konkursowym przez jednostki samorządu terytorialnego podmiotom ekonomii społecznej do 5 mld z budżetów jednostek samorządu terytorialnego;
3) Zwiększenie liczby powierzanych zadań publicznych podmiotom ekonomii społecznej do 20% zadań zlecanych w trybie konkursowym
4) Stworzenie i trwałe utrzymanie nowych 35 tys. miejsc pracy w przedsiębiorstwach społecznych działających w sferze użyteczności publicznej
5) Problematyka ekonomii społecznej włączona do działań wszystkich urzędów pracy i ośrodków pomocy społecznej i do rozwoju gospodarczego

[11] KPRES, Wprowadzenie

Projekt „PWP Wielkopolski Ośrodek Ekonomii Społecznej II" współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.
Działanie 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej.
7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej.
Człowiek - najlepsza inwestycja!

6) W wyniku działalności Ośrodków Wsparcia Ekonomii Społecznej w każdym regionie powstanie minimum 3000 miejsc pracy.

Zmiany w ustawie prawo zamówień publicznych – aktualne zapisy, praktyka stosowania

Prawo zamówień publicznych na przestrzeni ostatnich kilku miesięcy uległo zmianom, które w pryzmacie rozwoju ekonomii społecznej stanowią kolejny krok w kierunku upowszechniania praktyki stosowania rozwiązań służących społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych.

Zmiany wprowadzone ustawą z dnia 14 marca 2014 r.o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2014 poz. 423):

- podwyższenie kwoty wartości zamówienia lub konkursu decydującej o obowiązku stosowania procedur określonych w Prawie zamówień publicznych,
- wyłączenie spod stosowania Prawa zamówień publicznych, zamówień o wartości mniejszej niż kwoty określone w przepisach wydanych na podstawie art. 11 ust. 8, czyli mniejszej niż tzw. progi unijne, których przedmiotem są dostawy lub usługi służące wyłącznie do celów prac badawczych, eksperymentalnych, naukowych lub rozwojowych, które nie służą prowadzeniu przez zamawiającego produkcji seryjnej, mającej na celu osiągnięcie rentowności lub pokryciu kosztów badań lub rozwoju, oraz których przedmiotem są dostawy lub usługi z zakresu działalności kulturalnej związanej z organizacją wystaw, koncertów, konkursów, festiwali, widowisk, spektakli teatralnych, przedsięwzięć z zakresu edukacji kulturalnej lub z gromadzeniem zbiorów muzealnych, jeżeli zamówienia te nie służą wyposażaniu zamawiającego w środki trwałe przeznaczone do bieżącej obsługi jego działalności,
- doprecyzowanie przepisu dotyczącego wyłączenia stosowania przepisów ustawy dotyczących usług w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych oraz świadczenia usług badawczych,
- rozszerzenie przesłanki zastosowania zamówienia w trybie z wolnej ręki w zakresie zamówień na dostawy rzeczy wytwarzanych w celach badawczych, doświadczalnych i rozwojowych, w sytuacji, gdy zamówienie może być wykonane tylko przez jednego, konkretnego wykonawcę,

Projekt „PWP Wielkopolski Ośrodek Ekonomii Społecznej II" współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.
Działanie 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej.
7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej.
Człowiek - najlepsza inwestycja!

- wprowadzenie możliwości unieważnienia postępowania o udzielenie zamówienia publicznego w związku z nieprzyznaniem środków na sfinansowanie danego zamówienia z dziedziny badań i rozwoju,
- zwolnienie zamawiającego z obowiązku żądania od artystów i twórców złożenia oświadczeń o spełnieniu warunków udziału w postępowaniu.

Zmiany wprowadzone ustawą z dnia 29 sierpnia 2014 r. o zmianie ustawy Prawo zamówień publicznych (Dz.U.2014 r. poz. 1232):

- odformalizowanie postępowania na usługi niepriorytetowe o wartości poniżej progów unijnych
- wprowadzenie fakultatywnej przesłanki wykluczenia wykonawcy dotyczącej zawinionych i poważnych naruszeń obowiązków zawodowych,
- zmiany w zakresie powoływania się przez wykonawców na zasoby podmiotów trzecich,
- wprowadzenie możliwości określenia przez zamawiającego w opisie przedmiotu zamówienia wymagań związanych z realizacją zamówienia dotyczących zatrudnienia na podstawie umowy o pracę,
- wprowadzenie możliwości korzystania przez zamawiających z przykładowych wzorów dokumentów,
- zmiany w zakresie zatrzymania wadium,
- ograniczenie stosowania wyłącznie kryterium cenowego,
- modyfikacja zasad ustalania rażąco niskiej ceny.

Jedną z najistotniejszych zmian nowelizacji z 29 sierpnia 2014 r., w kontekście budowania zamówień społecznie odpowiedzialnych, było dodanie art. 29 ust. 4, zgodnie z którym Zamawiający może określić w opisie przedmiotu zamówienia wymagania związane z realizacją zamówienia, dotyczące zatrudnienia na podstawie umowy o pracę przez wykonawcę lub podwykonawcę osób wykonujących czynności w trakcie realizacji zamówienia na roboty budowlane lub usług, jeśli jest to uzasadnione przedmiotem lub charakterem tych czynności. Inną równie znaczącą zmianą w w/w kontekście, jest zmieniony art. 91 ust. 2 ustawy oraz dodany nowelizacją ust. 2a. Obecnie kryteriami oceny ofert są cena albo cena i inne kryteria odnoszące się do przedmiotu zamówienia- tutaj nowelizacja określiła te kryteria wymieniając, m.in.: aspekty społeczne. Ponadto, zgodnie z dodanym ust.

2a, kryterium ceny może być zastosowane jako jedyne kryterium oceny ofert, jeżeli przedmiot zamówienia jest powszechnie dostępny oraz ma ustalone standardy jakościowe.

Wartości w zamówieniach publicznych – praktyka stosowania

Ustawa z dnia 14 marca 2014 r. o zmianie ustawy – Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2014 poz. 423) wprowadziła m.in.zmiany w zakresie podwyższenia kwoty wartości zamówienia lub konkursu decydującej o obowiązku stosowania procedur określonych w Prawie zamówień publicznych (art. 4 pkt 8). Na skutek wprowadzonych zmian podwyższona została kwota wartości zamówienia lub konkursu, od której zależy obowiązek stosowania procedur określonych w Prawie zamówień publicznych. Obecnie próg ten wynosi 30 tysięcy euro, który stanowi poziom gwarantujący zachowanie zgodności prawa polskiego z prawem Unii Europejskiej, w tym z zasadami traktatowymi. Jednocześnie krok ten stanowi jeden z elementów, których celem jest usunięcie zbędnych barier w udzielaniu zamówień publicznych oraz odformalizowanie procedur. Powyższy próg jest wyższy o ok. 10 tys. euro od średniego progu dolnego stosowanego w 24 innych krajach członkowskich Unii Europejskiej, w których próg ten został ustanowiony. Wcześniej, tj. przed powyższą zmianą, próg stosowania ustawy wynosił 14 tys. euro i był ustanowiony w 2007 r. przepisami ustawy z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zmianie ustawy - Prawo zamówień publicznych oraz niektórych innych ustaw, która weszła w życie z dniem 11 czerwca 2007 r. Poprzednio próg ten wynosił 6.000 euro.

Motywy, dla których wprowadzany jest próg wartości zamówienia, do którego nie ma obowiązku stosowania procedury przetargowej, wynikają z praktyki stosowania tychże procedur:

1) W przypadku każdego zamówienia, niezależnie od jego wartości, zamawiający ponosi pewne stałe koszty jego organizacji i przeprowadzenia, co przy zamówieniach o niewielkiej wartości należy uznać za niesprzyjające wydatkowaniu środków publicznych w sposób oszczędny i efektywny.
2) W pewnych przypadkach czas potrzebny na przygotowanie i przeprowadzenie postępowania jest wielokrotnie dłuższy niż poszukiwanie wykonawcy.
3) W przypadku niektórych zamówień, koszty związane z organizacją i przeprowadzeniem otwartego, konkurencyjnego postępowania przetargowego przewyższają zyski wynikające z jego prowadzenia.

4) Dokonywanie zamówień o stosunkowo niewielkiej wartości poza procedurami określonymi Prawem zamówień publicznych, nie może być oceniane jako z zasady naruszające prawo unijne i zasady traktatowe.

Dlatego też zasadne jest wprowadzenie dolnego progu stosowania przepisów o zamówieniach, tj. określenie wartości zamówienia, poniżej której zamawiający nie mają obowiązku stosowania przepisów określających procedury udzielania zamówień publicznych. Powyższe rozwiązanie, polegające na umożliwieniu tzw. bezpośredniego udzielania zamówień o mniejszej wartości jest spotykane, w świetle posiadanych przez Urząd Zamówień Publicznych w takich państwach jak:

1) Bułgaria, Francja, Rumunia, Słowenia, Łotwa i Cypr (dolny próg stosowania przepisów o zamówieniach publicznych nieprzekracza15 tys. euro).
2) Niemcy (dolny próg stosowania przepisów o zamówieniach publicznych nie przekracza 500 euro).
3) Włochy, Węgry, Słowacja (dolny próg stosowania przepisów o zamówieniach publicznych wynosi między 20 a 40 tys. euro).
4) Irlandia (dolny próg stosowania przepisów o zamówieniach publicznych nie przekracza 25 tys. euro).
5) Litwa (dolny próg stosowania przepisów o zamówieniach publicznych nie przekracza 3.000 euro).
6) Wielka Brytania (wymaga się od instytucji rządowych publikacji na centralnym krajowym portalu ogłoszenia o zamówieniu o wartości już od 10.000 funtów (czyli ok. 12.000 euro), zaś instytucje lokalne posiadają swoje własne regulacje o zamówieniach publicznych przewidujące obowiązek prowadzenia konkurencyjnych postępowań od podobnych lub mniejszych kwot)

Zgodnie z obliczeniami dokonanymi przez Urząd Zamówień Publicznych[12] (dalej: UZP) średni dolny próg stosowania przepisów o zamówieniach dla 24 krajów członkowskich Unii Europejskiej w stosunku do których UZP przeprowadzał takie obliczenia, wynosi ok. 21.000 euro (przy obliczeniach brano pod uwagę próg dla dostaw i usług). Natomiast, zgodnie z obliczeniami dokonanymi przez Urząd Zamówień Publicznych, mediana dla 24 krajów unijnych wynosi 15.000 euro. Obecnie obowiązujący art. 4 pkt. 8 pzp przewidujący próg 30.000 euro, jest wprawdzie niższy niż w niektórych krajach unijnych (np. w Luksemburgu), jednakże jest wyższy od mediany wartości dolnego progu

[12] Uzasadnienie do projektu ustawy z dnia 25 kwietnia 2013 r. w sprawie zmian w ustawie pzp

dla 24 krajów unijnych. Równocześnie jest on dwukrotnie wyższy niż próg obowiązujący w Bułgarii, Francji, Rumunii, Słowenii, Łotwie, Cyprze i 60-krotnie wyższy niż w Niemczech. Zgodnie z przewidywaniami ustawodawcy, podwyższenie progu, od którego zależy stosowanie ustawy pzp, spowoduje zmniejszenie się liczby ogłoszeń o zamówieniu o 45 tys. (szacunki) o wartości: ok. 3.583.916.000 zł. Jednocześnie zmniejszenie to nie powinno mieć bezpośredniego wpływu na stan zatrudnienia u zamawiających ani nie powinno wpłynąć zasadniczo na zatrudnienie i rynek pracy przedsiębiorców (wykonawców). Jednocześnie w założeniu ustawodawcy, w długofalowej perspektywie projektowane zmiany powinny przyczynić się w znaczącym stopniu do wzrostu innowacyjności, co ma zawsze przełożenie na wzrost zatrudnienia i pozytywny wpływ na rozwój przedsiębiorstw.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie – praktyka stosowania powierzania zadania publicznego podmiotom ekonomii społecznej

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz.U. z 2010 r. Nr 234 poz.1536 z późn. zm.) reguluje m.in. sposób prowadzenia działalności pożytku publicznego przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych oraz współpracy organów administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi. Usługi użyteczności publicznej z punktu widzenia działalności organizacji pozarządowych i spółdzielni socjalnych są istotnym elementem współpracy pomiędzy samorządem a tymi podmiotami, z uwagi na płynące z tego obopólne korzyści, w szczególności, gdy zadania te zlecone zostaną w trybie ww. ustawy. Usługi użyteczności publicznej mogą być bezpośrednio realizowane przez podmioty publiczne lub poprzez ich zlecanie na zewnątrz- np. w trybie konkursowym, przewidzianym ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Usługi użyteczności publicznej stanowią istotny instrument w polityce unii europejskiej w realizowaniu polityk społecznych oraz znajdują znaczące miejsce w prawodawstwie europejskim oraz w dokumentach strategicznych. Przepis art. 14 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej podkreśla miejsce, jakie usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczymzajmują wśród wspólnych wartości Unii, jak również ich znaczenie we wspieraniu jej spójnościspołecznej i terytorialnej. Zgodnie z Komunikatem Komisji Europejskiej w sprawie „usług użyteczności publicznej w Europie (Dz.U.UE.C.2001.17.4) obejmują one rynkowe i nierynkowe usługi, które władze publiczne klasyfikują jako usługi użyteczności publicznej i podlegające szczególnym obowiązkom

świadczenia usług publicznych.Konsekwencją funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej, w wymiarze zatrudnieniowym oraz integracyjnym może być praktyka dostarczania usług użyteczności publicznejzaspakajających ważne potrzeby, których członkowie społeczności lokalnych nie są w stanie zaspokoić samodzielnie. Usługi użyteczności publicznej stanowią ważny instrument rozwoju społeczności lokalnej, poprzez zaspokajanie podstawowych potrzeb obywateli za niewielką opłatą. Podmioty ekonomii społecznej mogą sprzyjać mobilizacji lokalnych zasobów, poprawie konkurencyjności lokalnej gospodarki poprzez rozwój sieci powiązań i współpracy, obniżeniu kosztów działalności, dostawę dóbr i usług dla lokalnych przedsiębiorców, a także społeczności lokalnej. Do najbardziej klasycznych usług użyteczności publicznej zlecanych powyższym podmiotom (w szczególności spółdzielniom socjalnym) w trybie realizacji zadań pożytku publicznego należą:

1) usługi remontowe,
2) usługi pralnicze i kateringowe,
3) usługi opiekuńcze,
4) usługi utrzymania porządku, utrzymanie dróg i chodników, ławek, przystanków (wraz z aktualizacją rozkładów jazdy), placów zabaw,
5) usługi pielęgnacji terenów zielonych,
6) katering, organizacja imprez,
7) obsługa parkingów
8) organizacja czasu wolnego dla dzieci, młodzieży i osób starszych.

Pakiet onkologiczny i zmiany w przepisach ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych

W okresie od lipca do grudnia 2014 r. przyjęto pakiet ustaw i rozporządzeń służących stworzeniu systemu organizacyjnego w ramach publicznej służby zdrowia, którego celem jest zagwarantowanie pacjentom z podejrzeniem choroby nowotworowej sprawne i szybkie poprowadzenie przez kolejne etapy diagnostyki i leczenia. Pakiet ten znany jest powszechnie pod nazwą „pakiet onkologiczny" i składają się na niego następujące akty prawne:

1) Ustawa z dnia 22 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw

2) Rozporządzanie Ministra Zdrowia z dnia 5 grudnia 2014 r. w sprawie wzoru karty diagnostyki i leczenia onkologicznego
3) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie wskaźników rozpoznawania nowotworów
4) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie nadania statutu Narodowemu Funduszowi Zdrowia
5) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 grudnia 2015 r. w sprawie nadania statutu Agencji Oceny Technologii Medycznych i Taryfikacji
6) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 15 grudnia 2015 r. w sprawie wysokości wynagrodzenia członków i przewodniczącego Rady do spraw Taryfikacji
7) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 18 grudnia 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie zakresu niezbędnych informacji gromadzonych przez świadczeniodawców, szczegółowego sposobu rejestrowania tych informacji oraz ich przekazywania podmiotom zobowiązanym do finansowania świadczeń ze środków publicznych
8) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 20 października 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej
9) Rozporządzanie Ministra Zdrowia z dnia 29 grudnia 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej
10) Rozporządzanie Ministra Zdrowia z dnia 20 października 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu leczenia szpitalnego
11) Rozporządzanie Ministra Zdrowia z dnia 20 października 2014 r. zmieniające rozporządzenie w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu ambulatoryjnej opieki specjalistycznej
12) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 22 grudnia 2014 r. w sprawie sposobu ogłaszania o postępowaniu w sprawie zawarcia umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, składania ofert, powoływania i odwoływania komisji konkursowej, jej zadań oraz trybu pracy
13) Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 24 grudnia 2014 r. w sprawie sposobu i trybu finansowania z budżetu państwa świadczeń opieki zdrowotnej
14) Zarządzenie Ministra Zdrowia z dnia 30 października 2014 r. w sprawie wynagrodzenia członków Rady Narodowego Funduszu Zdrowia

Obecnie, po zmianie[13] art. 5 pkt 38 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, nowego znaczenia nabrały świadczenia towarzyszące, pod którymi kryje się obecnie:

1) zakwaterowanie i adekwatne do stanu zdrowia wyżywienie w szpitalu lub w innym przedsiębiorstwie podmiotu leczniczego wykonującego działalność leczniczą w rodzaju stacjonarne i całodobowe świadczenia zdrowotne
2) usługi transportu oraz transportu sanitarnego
3) zakwaterowanie poza przedsiębiorstwem podmiotu leczniczego

Zgodnie z kierunkiem zmian świadczenie w postaci zakwaterowania pacjentów (świadczeniobiorców) mogą wykonywać podmioty niebędące szpitalami ani podmiotami leczniczymi wykonującymi działalność leczniczą. Świadczenia towarzyszące są zapewniane wówczas, gdy ich konieczność wynika z warunków określonych dla danego świadczenia gwarantowanego. Co za tym idzie możliwym staje się sytuacja w której świadczeniodawcą szpitala stanie się przedsiębiorstwo społeczne świadczące usługi związane z zakwaterowaniem pacjentów szpitala w ramach prowadzonej wobec nich diagnostyki i leczenia gwarantowanych pakietem onkologicznym. Niejednokrotnie bowiem badania trwają kilka dni a pacjent z uwagi na odległość miejsca zamieszkania zmuszony jest pozostać i jednocześnie stan jego zdrowia nie wymaga hospitalizacji. W takiej sytuacji szpital będzie mógł skierować go np. do hostelu prowadzonego przez spółdzielnię socjalną, zapewniając mu pobyt na czas prowadzonych badań.

Sytuację tą reguluje dodany nowelizacją[14]art. 33b ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych. W przypadku gdy stan zdrowia pacjenta wymagać będzie wykonywania badań szpitalnych a jednocześnie stan pacjenta nie będzie wymagał udzielania całodobowych lub całodziennych świadczeń opieki zdrowotnej w warunkach szpitalnych, szpital ma obowiązek zapewnić bezpłatnie na wniosek pacjenta zakwaterowanie w innym miejscu, w którym świadczy się usługi hotelarskie w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o usługach turystycznych (Dz. U. z 2014 r. poz. 196 i 822) w zakresie krótkotrwałego, ogólnie dostępnego wynajmowania domów, mieszkań i pokoi. Informację tę odnotowuje się w dokumentacji medycznej

[13] Art. 1 pkt 3 ustawy z dnia 22 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2014.1138 z późn. zm.)

[14] Art. 1 pkt 27 ustawy z dnia 22 lipca 2014 r. o zmianie ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U.2014.1138 z późn. zm.)

pacjenta. Pacjentowi korzystającemu z takiego zakwaterowania przysługuje bezpłatnie, na jego wniosek, transport z miejsca tego zakwaterowania do miejsca udzielania świadczeń. Informację tę odnotowuje się w dokumentacji medycznej. Świadczeniodawca, który zapewnił pacjentowi zakwaterowanie, ponosi odpowiedzialność za szkody będące następstwem udzielania lub zaniechania udzielania świadczeń opieki zdrowotnej. Jako, że świadczenia towarzyszące, którymi jest zakwaterowanie, stanowią element świadczeń opieki zdrowotnej[15], podmiot, u którego zakwaterowany jest pacjent, odpowiada wobec niego za szkody mające związek z samym zakwaterowaniem, czyli głównie chodzi tu o niezapewnienie bezpieczeństwa podczas pobytu, Oznacza to, że właściciel hotelu, w którym zakwaterowano pacjenta powinien ubezpieczyć się od odpowiedzialności za szkody z tego tytułu (od następstw udzielania lub zaniechania udzielania świadczeń opieki zdrowotnej w związku z wykonywaniem świadczeń towarzyszących). Wprowadzenie rozwiązania umożliwiającego kwaterowanie pacjentów u podmiotów świadczących usługi hotelarskie ma się przyczynić, zdaniem projektodawcy, do podniesienia standardu opieki nad pacjentem onkologicznym i jest odzwierciedleniem postulatów środowiska pacjentów onkologicznych, które podnosiło, że pacjenci są często hospitalizowani nie ze względów medycznych, lecz socjalno-bytowych. Pacjentami których stan nie wymaga wprawdzie hospitalizacji, ale jednocześnie jest na tyle poważny, że dojazd i przemieszczanie się o własnych siłach jest dla nich bardzo trudne (np. po seansie radioterapii), powinni mieć zapewnione zakwaterowanie niedaleko placówki, która udziela im świadczeń opieki zdrowotnej.
Wybór podmiotu świadczącego usługi w ramach świadczeń towarzyszących odbywać się powinien w trybie konkursu ofert bądź w trybie rokowań i jest regulowany odrębnym aktem prawnym: rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 22 grudnia 2014 r. w sprawie sposobu ogłaszania o postępowaniu w sprawie zawarcia umowy o udzielanie świadczeń opieki zdrowotnej, składania ofert, powoływania i odwoływania komisji konkursowej, jej zadań oraz trybu pracy (Dz.U.2014.1980)

2.3. Kontekst samorządowy. Programy i strategie lokalne

Zgodnie z planami Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej na poziomie regionalnym zakłada się włączenie ekonomii społecznej do strategii rozwoju województw w obszarach związanych z rynkiem pracy, integracją społeczną, rozwojem usług lokalnych oraz innymi priorytetami, w których

[15]Świadczenia opieki zdrowotnej finansowane ze środków publicznych obejmują prawo do: świadczeń zdrowotnych, świadczeń zdrowotnych rzeczowych i świadczeń towarzyszących.

możliwy jest regionalny rozwój ekonomii społecznej. Dokumentem strategicznym mającym za zadanie osiągnięcie ww. celów i jednocześnie stymulowanie rozwoju ekonomii społecznej w województwie wielkopolskim jest Regionalny Plan Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Wielkopolskim na lata 2013-2020 powstał w ramach Projektu systemowego „Koordynacja i współpraca na rzecz integracji społecznej Wielkopolski" realizowanego przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu (Priorytet VII, Działanie 7.1., Poddziałanie 7.1.3 Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki 2007-2013). Program stanowi załącznik do uchwały numer 2878/2012 Zarządu Województwa Wielkopolskiego z dnia 20 grudnia 2012 roku. Ponadto polityka wsparcia ekonomii społecznej wpisuje się również w założenia Strategii Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do roku 2020 opracowany i wdrażany od listopada 2010 r. przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu Stanowi ona jeden z najważniejszych Dokumentów wyznaczających główne kierunki rozwoju i wdrażania polityki społecznej w regionie. Będąc integralną częścią Strategii Rozwoju Województwa Wielkopolskiego, Dokument podejmuje również próbę odpowiedzi na pytanie o działania, które należałoby podjąć, by skutecznie podnosić poziom życia mieszkańców Wielkopolski oraz zaspokajać ich różnorodne potrzeby. W ramach Priorytetu III Strategii pn. Bezpieczna Wielkopolska, przewidziane są działania w obszarze pn. Rozwój infrastruktury instytucjonalnej i programów dla przedsięwzięć w sferze ekonomii społecznej umożliwiających reintegrację społeczną grup wrażliwych.

Rezultatem wdrażania strategii Regionalnego Planu Rozwoju Ekonomii Społecznej w Województwie Wielkopolskim na lata 2013-2020 ma być wzrost znaczenia ekonomii społecznej w rozwoju społ. -gospodarczym regionu poprzez:

1) Wzrost udziału podmiotów ekonomii społecznej w rynku dóbr i usług;
2) Wzrost zaangażowania wspólnot lokalnych na rzecz podmiotów ekonomii społecznej- w tym znaczeniu istotne są działania, które będą prowadzić do wzrostu współpracy między jednostkami samorządu terytorialnego a sektorem PES i biznesem i wzrostu skali wsparcia sektora PES przez jednostki samorządu terytorialnego.
3) Wzrost skuteczności i efektywności działań integracyjnych i zatrudnieniowych podmiotów ekonomii społecznej;
4) Wzrost efektywności funkcjonowania systemu wsparcia ekonomii społecznej.

Zakłada się, że wzrost znaczenia ekonomii społecznej znajdzie odzwierciedlenie m.in. we wzroście liczby osób pracujących w PES jak też zmianach postaw i zachowań instytucji oraz obywateli na bardziej prospołeczne, co przejawia się m.in. zwiększonym znaczeniem kryteriów społecznych przy podejmowaniu decyzji biznesowych i konsumenckich (dotyczy to również wybory procedury udzielenia zamówienia publicznego). Dla osiągnięcia tego celu konieczne są działania w powyższych czterech, uznanych za kluczowe, obszarach.

3. Zbiór narzędzi i instrumentów realizowanych w partnerstwie społecznym z samorządem i biznesem

Samorządy na szczeblu gminnym, powiatowym i wojewódzkim potrzebują innowacyjnych pomysłów na rozwiązanie konkretnych problemów społecznych. Również przedsiębiorcy coraz częściej szukają partnerów biznesowych spośród podmiotów sektora gospodarki społeczne, widząc w nich szereg korzyści. Duże przedsiębiorstwa, w obliczu szykujących się zmian związanych z obowiązkiem raportowania społecznej odpowiedzialności firm, będą również poszukiwać partnerów społecznych. Problemem w tym wypadku będzie to, jak zachęcić do tego duże przedsiębiorstwa, tak, aby nie czuły przymusu w takim partnerstwie.

Stowarzyszenie na rzecz spółdzielni socjalnych w odpowiedzi na potrzeby sektora publicznego i biznesu opracowało szereg modeli współpracy, których cechą łączącą jest spółdzielnia socjalna a cechą indywidualną każdego modelu- korzyści płynące dla partnerów w zależności od zastosowanego modelu. Poniżej przedstawiono zbiór narzędzi i instrumentów realizowanych w partnerstwie społecznym z samorządem i biznesem:

3.1 Społeczna odpowiedzialność biznesu

Społeczna odpowiedzialność biznesu (ang. *CorporateSocialResponsibility- CSR) to* koncepcja zarządzania przedsiębiorstwem, które w swej strategii działalności uwzględnia łącznie interesy społeczne, ekonomiczne i ekologiczne. Brak jest obecnie definicji ustawowej tego pojęcia, natomiast

pojawia się ono w Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020[16] jako strategia społeczna firm, w których CSR przyczynia się do tworzenia wartości społecznej oraz wzrostu wzajemnego zaufania. Znajdziemy ją również w Krajowym Programie Rozwoju Ekonomii Społecznej[17] gdzie CSR traktowane jest jako narzędzie we wspieraniu rozwoju przedsiębiorstw społecznych- nie zostało jednak to pojęcie szerzej rozwinięte.

Korzyści płynące z uwzględnienia koncepcji CSR w strategii przedsiębiorstwa to m.in.:

1) Budowanie partnerstw ze społecznością lokalną, kontrahentami, organizacjami pozarządowymi;
2) Ukształtowanie pozytywnego wizerunków firmy co sprzyja wzrostowi konkurencyjności i zaufania do przedsiębiorcy stosującego się do koncepcji CSR a przede wszystkim do jego rozpoznawalności na rynku.

Powyższe uwagi dotyczące koncepcji CSR jak najbardziej znajdują zastosowanie również w jednostce samorządu terytorialnego, którą w tym kontekście można porównać do dużego przedsiębiorstwa, którego głównym przedmiotem prowadzonej działalności jest realizacja zadań użyteczności publicznej.

Biorąc pod uwagę, iż od 2017 roku stosowanie zasad CSR w przedsiębiorstwie tradycyjnym zatrudniającym powyżej 500 osób będzie obligatoryjne, a wśród trendów światowych dotyczących społecznie odpowiedzialnego biznesu[18] wymienia się również współpracę z przedsiębiorstwami społecznymi, należy kłaść szczególny nacisk na potrzeby rynkowe przedsiębiorstw tradycyjnych, gdyż będzie oczekiwanym by jeśli w danym środowisku istniałoby przedsiębiorstwo społeczne mające potencjał dostarczyć produkt, bądź usługę by właśnie je wybrać ze względu na pozagospodarcze cele jego pracy.

[16] Przyjęta uchwałą Nr 61 Rady Ministrówz dnia 26 marca 2013 r. w sprawie przyjęcia "Strategii Rozwoju Kapitału Społecznego 2020" (M.P. poz. 378)
[17] Uchwała Nr 164 Rady Ministrów z dnia 12 sierpnia 2014 r. w sprawie przyjęcia programu pod nazwą "Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej" (M.P. poz. 811)
[18] Do tych trendów zalicza się obecnie:1.poszukiwanie nowych, ekologicznych materiałów; 2.większa przejrzystość w sprawie GMO; 3.zaangażowanie pracowników firmy w CSR; 4. większa wrażliwość na zmiany klimatyczne. Na podstawie: http://www.csrwire.com/blog/posts/1152-looking-ahead-5-csr-trends-on-the-radar-for-2014

3.2 Usługi użyteczności publicznej

Usługi użyteczności publicznej są istotnym elementem współpracy pomiędzy samorządem a podmiotami z sektora ekonomii społecznej z uwagi na płynące z tego obopólne korzyści, w szczególności, gdy zadania te zlecone zostaną w trybie ustawy o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Usługi użyteczności publicznej mogą być bezpośrednio realizowane przez podmioty publiczne lub poprzez ich zlecanie na zewnątrz- np. w trybie konkursowym, przewidzianym ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Czym więc są usługi użyteczności publicznej? Zgodnie z art. 166 ust. 1 Konstytucji RP zadania publiczne służące zaspokajaniu potrzeb wspólnoty samorządowej są wykonywane przez jednostkę samorządu terytorialnego jako zadania własne. Usługi użyteczności publicznej są właśnie tymi zadaniami. Zgodnie z art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1996 r. o gospodarce komunalnej (Dz.U. Nr 46 poz. 236 z późn. zm.) zadania te obejmuje gospodarka komunalna a ich celem jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie zbiorowych potrzeb ludności w drodze świadczenia usług powszechnie dostępnych. Usługi użyteczności publicznej stanowią istotny instrument w polityce Unii Europejskiej w realizowaniu polityk społecznych oraz znajdują znaczące miejsce w prawodawstwie europejskim oraz w dokumentach strategicznych. Przepis art. 14 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej podkreśla miejsce, jakie usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczymzajmują wśród wspólnych wartości Unii, jak również ich znaczenie we wspieraniu jej spójnościspołecznej i terytorialnej.

Zgodnie z Komunikatem Komisji Europejskiej w sprawie „usług użyteczności publicznej w Europie (Dz.U.UE.C.2001.17.4) obejmują one rynkowe i nierynkowe usługi, które władze publiczne klasyfikują jako usługi użyteczności publicznej i podlegające szczególnym obowiązkom świadczenia usług publicznych.Konsekwencją funkcjonowania podmiotów ekonomii społecznej w wymiarze zatrudnieniowym oraz integracyjnym może być praktyka dostarczania usług użyteczności publicznej-zaspokajających ważne potrzeby, których członkowie społeczności lokalnych nie są w stanie zaspo-

koić samodzielnie. Usługi użyteczności publicznej stanowią ważny instrument rozwoju społeczności lokalnej, poprzez zaspokajanie podstawowych potrzeb obywateli za niewielką opłatą. Podmioty ekonomii społecznej mogą sprzyjać mobilizacji lokalnych zasobów, poprawie konkurencyjności lokalnej gospodarki poprzez rozwój sieci powiązań i współpracy, obniżeniu kosztów działalności, dostawę dóbr i usług dla lokalnych przedsiębiorców, a także społeczności lokalnej.

3.3 Bezprzetargowe powierzanie realizacji zadań („in house")

Możliwość bezprzetargowego powierzania zadań spółdzielni socjalnej tworzonej przez jednostki samorządu terytorialnego: zgodnie z interpretacją przepisów ustawy o gospodarce komunalnej oraz przepisów prawa zamówień publicznych, uzupełnioną orzecznictwem krajowym i europejskim, nie ma obowiązku ogłaszania przetargu nawet w przypadku, kiedy zleceniobiorca jest podmiotem odrębnym prawnie od instytucji zamawiającej, gdy zostaną spełnione dwa warunki:

1) organ administracji publicznej musi sprawować analogiczną kontrolę nad wyodrębnionym podmiotem do kontroli sprawowanej nad swoimi służbami;
2) podmiot ten musi wykonywać w zasadniczym stopniu działalność na rzecz kontrolującej jednostki.

Taka interpretacja daje możliwość realizacji zleceń przez spółdzielnię socjalną na rzecz współtworzącej tą spółdzielnię jednostki samorządu terytorialnego bez konieczności prowadzenia postępowania przetargowego. Rozwiązanie to wydaje się szczególnie atrakcyjnie, ponieważ samorząd, jako członek spółdzielni socjalnej osób prawnych, ma bezpośredni wpływ na sposób działania podmiotu. Tym samym sprawuje bezpośrednią kontrolę i opiekę nad procesem realizacji zlecenia. Odpowiedzialność finansowa samorządu ogranicza się w tym wypadku do wielkości wprowadzonych udziałów do spółdzielni socjalnej.

Tym samym jednostka samorządowa może zlecać spółdzielniom, w których jest członkiem, realizację niektórych swoich usług (np. usług remontowych, usług pralniczych i cateringowych przez placówki pomocy społecznej).

3.4 Klauzule społeczne

Zmiany wprowadzone na przestrzeni lat 2009-2014 do ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz.U. z 2013, poz.907 z późn. zm.) miały na celu dostosowanie procedur udzielania zamówień do unijnych standardów w zakresie stosowania społecznie odpowiedzialnych zamówień publicznych, czyli kierowania zamówień do podmiotów realizujących cele społeczne oraz ułatwiania im dostępu do realizacji zamówień publicznych. Unijne standardy określały pierwotnie;
1) Dyrektywa 2004/17/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. koordynująca procedury udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarkiwodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych(Dz.U. L 134 z 30.4.2004, str. 2) Dyrektywa 2004/18/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 31 marca 2004 r. w sprawie koordynacji procedur udzielania zamówień publicznych na roboty budowlane, dostawy i usługi.
Ostatnie zmiany, znacznie rozszerzające możliwości stosowania aspektów społecznych w zamówieniach publicznych, wprowadziły:
1) Dyrektywa 2014/24/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie zamówień publicznych, uchylająca dyrektywę 2004/18/WE (Dz.U. L 94 z 28.03.2014)
2) Dyrektywa 2014/25/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania zamówień przez podmioty działające w sektorach gospodarki wodnej, energetyki, transportu i usług pocztowych (Dz.U. L 94 z 28.03.2014)
3) Dyrektywa 2014/23/UE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 26 lutego 2014 r. w sprawie udzielania koncesji.

Rzeczpospolita Polska ma czas na wdrożenie nowych zmian do dnia 18 kwietnia 2016 r.
Odnosząc się do naszego porządku prawnego w kwestii stosowania społecznie odpowiedzialnych zamówień, pierwszym krokiem w tym kierunku było uchwalenie ustawy z dnia 7 maja 2009 r. o zmianie ustawy o spółdzielniach socjalnych oraz o zmianie niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 91, poz. 742), którą wprowadzono możliwość stosowania klauzul społecznych przez zamawiającego, poprzez określenie przez niego w treści zamówienia dodatkowych warunków, które winien spełnić przyszły wykonawca, dotyczących utworzenia miejsc pracy bądź utworzenia funduszu szkoleniowego lub zwiększenia wpłat do niego (klauzula zatrudnieniowa, art. 29 ust. 4 pzp) albo poprzez dopuszczenie do składania ofert wykonawców u których ponad 50 % za-

trudnionych pracowników stanowią osoby niepełnosprawne (klauzula zastrzeżona art. 22 ust. 2 pzp). Dodatkowo, zgodnie ze zmianami wprowadzonymi ustawą z dnia 29 sierpnia 2014 r. o zmianie ustawy - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. poz. 1232) rozszerzono możliwość stosowania klauzuli zatrudnieniowej, poprzez umożliwienie zamawiającemu wskazania w opisie zamówienia dodatkowo warunku zatrudnienia na podstawie umowy o pracę przez wykonawcę lub podwykonawcę osób wykonujących czynności w trakcie realizacji zamówienia na roboty budowlane lub usługi, jeżeli jest to uzasadnione przedmiotem lub charakterem tych czynności.

Niezależnie od możliwości stosowania klauzul społecznych w zamówieniach publicznych, zwrócić należy uwagę na pozostałe aspekty społeczne w zamówieniach publicznych, które pozwala stosować ustawa. Przepisy prawa zamówień publicznych dopuszczają możliwość uwzględniania w opisie przedmiotu zamówienia zasad projektowania dla wszystkich użytkowników warunku dostępności przedmiotu zamówienia dla osób niepełnosprawnych czy zawierania w opisie przedmiotu zamówienia obowiązku przestrzegania wszystkich przepisów prawnych dotyczących warunków świadczenia pracy dla każdej grupy pracowników zatrudnionych w ramach realizacji zamówienia np. w zakresie minimalnych stawek godzinowych pracowników. Istotną zmianą wprowadzoną do Prawa zamówień publicznych jest przyjęcie, iż oferta powinna przewidywać koszty pracy osób zatrudnionych do realizacji zamówienia na poziomie co najmniej minimalnego wynagrodzenia za pracę ustalonego na podstawie art. 2 ust. 3-5 ustawy z dnia 10 października 2002 r. o minimalnym wynagrodzeniu za pracę (Dz. U. Nr 200, poz. 1679, z 2004 r. Nr 240, poz. 2407 oraz z 2005 r. Nr 157, poz. 1314), pod rygorem uznania oferty za ofertę zawierającą rażąco niską cenę.

3.5. Partnerstwo publiczno-społeczno-prywatne. Propozycja porozumienia na rzecz współpracy społecznie odpowiedzialnej

Traktowanie podmiotu ekonomii społecznej jako partnera a nie tylko jako beneficjenta otwiera nowe możliwości wykorzystania kapitału- zarówno finansowego jak i społecznego- na własnym terenie w formach współpracy publiczno-społeczno-prywatnej**.** Proponowana nazwa partnerstwa publiczno-społeczno-prywatnego ma na celu zaakcentowanie potrzeby wyodrębnienia z dotychczasowych form współpracy ekonomii społecznej z administracją publiczną i z biznesem takich partnerstw, które sprawdziły się jako modele współpracy przynoszące korzyści zarówno reali-

zatorom danego modelu jak i środowisku, w którym te modele funkcjonowały. Forma współpracy oparta na partnerstwie publiczno-społeczno-prywatnym a w szczególności publiczno- społecznym, jest popularna we Włoszech, gdzie bardzo prężnie rozwija się od wielu lat działalność spółdzielni socjalnych na polu współpracy z samorządem w zakresie realizacji usług użyteczności publicznej zlecanych czy powierzanych w trybie bezprzetargowym spółdzielniom socjalnym przez jednostki sektora publicznego.

W ramach realizacji projektu PWP Wielkopolski Ośrodek Ekonomii Społecznej II" podczas współpracy ponadnarodowej, licznych warsztatów, konsultacji, analizy dokumentów i dobrych praktyk, wymiany myśli i transferu wiedzy przeanalizowano doświadczenia w funkcjonowaniu podmiotów ekonomii społecznej we Włoszech, starając się znaleźć jak najwięcej przykładów innowacyjnych działalności gospodarczych prowadzonych przez podmioty ekonomii społecznej w tym także realizowanych w partnerstwie z podmiotami samorządowymi bądź prywatnymi. W najbliższych latach Stowarzyszenie zamierza realizować projekty, które stanowić będą konsekwentne wykorzystanie dotychczasowych doświadczeń w tworzeniu innowacyjnych rozwiązań społecznych ale jednocześnie stanowić będą próbę wykorzystania doświadczeń włoskich na gruncie polskim. Pomoże w tym także szereg kontaktów nawiązanych podczas wyjazdów z organizacjami włoskimi, które są innowatorami w zakresie realizacji projektów wykorzystujących sektor ekonomii społecznej.
Jednym z dostrzeżonych włoskich przykładów współpracy publiczno- społecznej, który mógłby zostać z powodzeniem odtworzony w Polsce, jest model spółdzielni socjalnych zrzeszonych w konsorcjum, realizującym usługi użyteczności publicznej na rzecz gminy w zakresie świadczenia usług sprzątania, selektywnej zbiórki odpadów, prowadzenia i nadzorowania ośrodków zbiórki. Podstawę konsorcjum stanowi porozumienie 19 spółdzielni socjalnych i spółki komunalnej IRENE (udziałowcy: Gmina Reggio Emilia oraz Miasto Parma). Podstawą działalności konsorcjum jest zlecanie usług przez ww. spółkę spółdzielniom socjalnym będącym stronami porozumienia w charakterze podwykonawstwa. Spółdzielnie są realizatorami usług a jednocześnie tworzą warunki do zatrudnienia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jednakże głównym celem i zamierzeniem zawartego porozumienia jest bezpośrednie zlecanie wykonania dóbr lub usług spółdzielniom socjalnym, tj. z pominięciem procedury przetargowej przy jednoczesnym wykorzystaniu instrumentów prawnych promujących aktywizację zawodową i społeczną osób wykluczonych. Natomiast w przypadku braku takiej możliwości porozumienie przewiduje możliwość realizacji kontraktu poprzez zatrudnienie

osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i wdrożenie specjalnych programów integracji zawodowej przez samą spółkę.

Mając na względzie przedstawione w niniejszym opracowaniu korzyści wynikające z tworzenia partnerstw publiczno-społeczno-prywatnych oraz przedstawione doświadczenia włoskie, najlepszym rozwiązaniem dla stworzenia partnerstwa publiczno-społeczno-prywatnego byłoby zawarcie porozumienia pomiędzy zainteresowanymi podmiotami społecznymi a pozostałymi partnerami z sektora administracji publicznej i biznesu, w którym należałoby określić:

1) strony porozumienia- organizacje reprezentujące samorząd terytorialny, sektor pozarządowy oraz sektor prywatnej przedsiębiorczości;
2) otwartość porozumienia- porozumienie z założenia miałoby umożliwić przystąpienie do niego w każdej chwili organizacjom i instytucjom, którym zależy na rozwijaniu współpracy sektora publicznego oraz społeczno-prywatnego;
3) przedmiot działalności- celem zawartego porozumienia jak również działań podejmowanych w związku z jego zawarciem, byłoby obniżenie kosztów wykonywania określonych zadań i wypełniania określonych usług- głównie usług użyteczności publicznej zlecanych sygnatariuszom porozumienia przez podmioty samorządu terytorialnego. Dobrym wzorem jest tu wspomniany przykład włoski. Działania te służyć będą najlepiejwspólnemu promowaniu ekonomii społecznej w regionie. Bardzo pomocne byłoby zapewnienie uczestnictwa w porozumieniu regionalnych i lokalnych mediów. Istotne jest również aby porozumienie od samego początkudysponowało platformą internetową, umożliwiającą partnerom szybkie i tanie komunikowanie się, warunkujące dobrą współpracę;
4) cele jakim ma służyć porozumienie:

- upowszechnianie i promocja dobrych praktyk,
- inicjatywy legislacyjne – rozpoznawanie problemów wymagających zmian prawnych, rekomendowanie rozwiązań,
- uruchamianie instrumentów finansowania przedsiębiorstw społecznych,
- inicjowanie badań i analiz (w tym proponowanie obszarów badań),
- działania na rzecz edukacji w obszarze ES (kwalifikacje, kompetencje w sektorze),
- inicjowanie i wspieranie społecznej przedsiębiorczości oraz partnerstw jako efektywnej formy współpracy dla rozwoju lokalnego,

- rozwój profesjonalnego doradztwa dla przedsiębiorstw społecznych ale również dla samorządu,
- tworzenie marki ekonomii społecznej w danym województwie (partnerstwo z założenia realizowane byłoby pierwotnie pomiędzy podmiotami mającymi siedzibę w tym samym województwie).

3.6. Outsourcing użyteczności publicznej – oszczędność czasu oraz środków budżetowych

Outsourcing użyteczności publicznych to sposób na optymalizację wydatkowania środków budżetowych w gminie a często również oszczędność czasu w związku z wykorzystaniem rozwiązań pozwalających na pominięcie procedury bezprzetargowej przy wyborze wykonawcy przy wykorzystaniu instrumentów „in house" czy zawartych w ustawie o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. W praktyce polega to na tym, że samorząd przy zlecaniu na zewnątrz zadań z zakresu pożytku publicznego działa w oparciu o strategię zapewniającą poszanowanie praw pracowniczych- w szczególności w zakresie formy zatrudnienia na umowę o pracę oraz warunków wynagrodzenia. Bardzo często oferent przygotowujący ofertę w przetargu, którego jednym kryterium jest najniższa cena, stara się wykazać najniższą cenę poprzez redukcję kosztów zatrudnienia pracowników. Skutkiem tego pracownicy są zatrudniani na umowy cywilnoprawne, dzięki czemu można pominąć przepisy gwarantujące minimalne wynagrodzenia za pracę, które gwarantowane jest pracownikom zatrudnionym w ramach stosunku pracy. Bardzo częstą praktyką w przypadku zatrudnienia na umowę o pracę jest zatrudnienie na najniższą możliwą część etatu, przy czym pracownik wykonuje swoją pracę ponad określone w umowie normy czasu pracy, w zamian za co otrzymuje część wynagrodzenia „do ręki" bez jakiegokolwiek kwitowania odbioru. Skutkiem tego pracownicy nie mają gwarantowanych świadczeń społecznych adekwatnych do realnie otrzymywanego wynagrodzenia za pracę. Ponadto oficjalnie kwalifikują się jako świadczeniobiorcy gminnych instytucji pomocy społecznej, korzystając z różnych form wsparcia finansowanych przez gminę. Opisany model nie został stworzony na potrzeby niniejszego opracowania i jest często spotykany podczas pracy z osobami wykluczonymi społecznie w ramach prowadzonego przez Stowarzyszenie na rzecz spółdzielni socjalnych ośrodka wsparcia ekonomii społecznej. Rozwiązaniem tego problemu jest odpowiednie

przygotowanie dokumentacji przetargowej na realizację zadania publicznego, w którym zastrzeżone zostaną dodatkowe warunki, jakie musi spełnić wykonawca w zakresie zatrudnienia pracowników do realizacji zadania. Przede wszystkim warunek ten powinien dotyczyć warunków zatrudnienia tych osób co do czasu pracy przy zagwarantowanej minimalnej stawce, jaką muszą te osób uzyskać w ramach wynagrodzenia. Taką możliwość określenia przez Zamawiającego wymagań związanych z realizacją zamówienia przyniosła nowelizacja prawa zamówień publicznych z 29 sierpnia 2014 r., polegająca na dodaniu art. 29 ust. 4, zgodnie z którym Zamawiający może określić w opisie przedmiotu zamówienia wymagania dotyczące zatrudnienia na podstawie umowy o pracę przez wykonawcę lub podwykonawcę osób wykonujących czynności w trakcie realizacji zamówienia na roboty budowlane lub usług, jeśli jest to uzasadnione przedmiotem lub charakterem tych czynności. Warto tu podkreślić, iż przed nowelizacją prawa zamówień publicznych samorządy miały możliwość uwzględnienia w/w wymagań w specyfikacji istotnych warunków zamówienia, jednak niezwykle rzadko z takiej możliwości korzystały. Zmiana prawa w tym kierunku jest przez nas odbierana jako dodatkowy argument potwierdzający intencję ustawodawcy w celu zachęcania instytucję organizujące konkurs do stosowania tych wymogów w ogłaszanych przetargach.

3.7. Zamówienia publiczne – kryterium najniższej ceny – koszty społeczne

Jak wynika z obowiązujących od kwietnia 2014 r. nowych dyrektyw unijnych mających na celu wzmocnienie pozaekonomicznych celów jakim mają służyć zamówienia publiczne, w tym także integracji społecznej, należy ograniczać zasadę najniższej ceny oraz oferty najkorzystniejszej ekonomicznie, stosowaną przy wyborze wykonawcy. Zamiast tego zamawiający powinni kierować się kryterium wyboru oferty najkorzystniejszej ekonomicznie z punktu widzenia zamawiającego, tj. takiej która gwarantuje najlepszą relację jakości do ceny, którą ocenia się na podstawie kryteriów obejmujących aspekty jakościowe, ekologiczne lub społeczne związane z przedmiotem zamówienia.
Stosowanie kryterium najniższej ceny pokazuje, iż potencjalny wykonawca szukając oszczędności w celu wykazania najniższej ceny, obniża koszty zatrudnienia personelu. Skutkiem tego wynagrodzenie takiego pracownika jest tak niskie, że kwalifikuje się on do świadczeń z pomocy społecznej w efekcie czego traci zamawiający. Strata ta to efekt pozornego oszczędzania środków publicznych, którą miało zagwarantować kryterium najniższej ceny. Oszczędność ta zostanie końcowo wyrównana stratą w budżecie ośrodka pomocy społecznej.

3.8. Obniżanie wpłaty na PFRON

Przedsiębiorcy, w tym podmioty z sektora ekonomii społecznej, zatrudniający osoby niepełnosprawne, mają możliwość oferowania swoim kontrahentom dodatkowej zachęty w postaci obniżenia obowiązkowych wpłat na Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (dalej zwany: PFRON). Zgodnie z art. 21 ust. 1 ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych pracodawca zatrudniający co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy jest obowiązany, co do zasady, dokonywać miesięcznych wpłat na Fundusz, w wysokości kwoty stanowiącej iloczyn 40,65 % przeciętnego wynagrodzenia i liczby pracowników odpowiadającej różnicy między zatrudnieniem zapewniającym osiągnięcie wskaźnika zatrudnienia osóbniepełnosprawnych w wysokości 6 % a rzeczywistym zatrudnieniem osóbniepełnosprawnych.Jednocześnie, zgodnie z art. 22 ust. 1 ww. ustawy, obowiązkowe wpłaty na PFRON ulegają obniżeniu z tytułu zakupu usługi, z wyłączeniem handlu, lub produkcji od pracodawcy zatrudniającego co najmniej 25 pracowników w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy, który osiąga wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych będących: osobami niepełnosprawnymi zaliczonymi do znacznego stopnia niepełnosprawności lub osobami niewidomymi, psychicznie chorymi lub upośledzonymi umysłowo lub osobami z całościowymi zaburzeniami rozwojowymi lub epilepsją – zaliczonymi do umiarkowanego stopnia niepełnosprawności w wysokości co najmniej 30%. W praktyce przedsiębiorca współpracujący ze przedsiębiorstwem społecznym spełniającym ww. warunki, osiąga dodatkowe korzyści finansowe- niestety, w większości przypadków przedsiębiorstwa społeczne nie spełniają progu zatrudnieniowego, od którego możliwość odliczania zależy. Jednakże wzrost potencjału przedsiębiorstw społecznych, w tym w szczególności spółdzielni socjalnych, przejawiający się we wzroście zatrudnienia, pozwala stwierdzić, iż w najbliższej przyszłości będzie to instrument stanowiący dodatkową zachętę do współpracy z podmiotami ekonomii społecznej.

4. Podsumowanie

Podmioty ekonomii społecznej w tym w szczególności spółdzielnie socjalne, osadzone w sieci lokalnych partnerstw i porozumień, mogą stać się skutecznym instrumentem inicjującym i wspierającym rozwój lokalny, racjonalnie wykorzystującym dostępne zasoby na poziomie lokalnym oraz

stwarzać realną szansę na wejście na rynek pracy i poprawę poziomu i jakości życia osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, a dzięki dostarczaniu użytecznych społecznie dóbr i usług, mogą wpływać na jakość życia społeczności lokalnej, podnosząc jednocześnie poziom kapitału społecznego.

W kontekście mających miejsce obecnie oraz w najbliższych latach zmian nakierunkowanych na wzmocnienie sektora ekonomii społecznej jako równoprawnego partnera samorządu terytorialnego, w ośrodkach takich jak Poznań, pojawia się możliwość określenia lokalnej strategii rozwoju ekonomii społecznej, która winna opierać się na następujących zasadach:

1) Każda ponadnormatywna oszczędność z organizacji zlecania usług użyteczności publicznej finalnie w budżecie osób jej wykonujących zostaje suma summarum wyrównana przez budżet ośrodków pomocy społecznej.
2) Odpowiedzialny samorząd to samorząd, który znając prawa rządzące się otwartym rynkiem pracy szanuje prawa pracownicze i przenosi te wartości na swoich podwykonawców tak jakby sam był zatrudniającym ich pracowników.
3) Redukcja kosztów polega nie na redukowaniu kosztów pracy, a na szukaniu faktycznych obszarów generowania kosztów
4) Outsourcing usług użyteczności publicznej jest pożytecznym narzędziem póki jest wdrażany mądrze i w poszanowaniu podstawowych praw pracowniczych.
5) Przy realizacji zamówień publicznych możemy osiągać także cele pośrednie, jak zwiększenie oddziaływania na środowisko, efekt prozatrudnieniowy poszczególnych grup społecznych osób wykluczonych,

Obecnie dostępne są już narzędzia, które pozwoliłyby na opracowanie i wdrożenie takiej strategii, wśród których należy wymienić:

1) Krajowy Program Rozwoju Ekonomii Społecznej w tym Regionalny program Ekonomii Społecznej – Cel dla Wielkopolski to 3000 miejsc pracy w sektorze ekonomii społecznej
2) Ustawa prawo zamówień publicznych w tym klauzule społeczne i poza cenowe kryteria wyboru ofert tzw. społecznie odpowiedzialne zamówienia – projekt UZP
3) Pożytek publiczny w tym zasady powierzania zadania publicznego podmiotom społecznym.

Projekt „PWP Wielkopolski Ośrodek Ekonomii Społecznej II" współfinansowany ze środków Unii Europejskiej
w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.
Działanie 7.2. Przeciwdziałanie wykluczeniu i wzmocnienie sektora ekonomii społecznej.
7.2.2 Wsparcie ekonomii społecznej.
Człowiek - najlepsza inwestycja!

4) Narzędzia wyboru ofert poniżej wymaganego progu zamówień publicznych w Polsce (zamówienia z wolnej ręki, zamknięte przetargi publiczne, procedura IN-HOUSE)
5) Porozumienia + partnerstwa publiczno-prywatne.

Stowarzyszenie na Rzecz Spółdzielni Socjalnych dysponuje odpowiednim potencjałem kadrowym, doświadczeniem i wiedzą, co pozwala stwierdzić, iż jest w pełni przygotowane do współpracy w urzeczywistnianiu powyższych założeń.

5. Zamiast suplementu: Poznań- obszary realizacji usług użyteczności publicznych

Poniżej znajdą Państwo charakterystykę kilku obszarów, w których dostrzegamy potencjał dla współpracy na linii samorząd- podmiot ekonomii społecznej. Dobór poszczególnych obszarów to wynik pracy naszych specjalistów, którzy pracując z ludźmi- zwykłymi poznaniakami, doświadczającymi na co dzień istnienia barier, braków, potrzeb, starają się być rzecznikami tych osób oraz w ich imieniu wyrażać to czego im brakuje w przestrzeni miejskiej. Nasz zespół szuka rozwiązań w obszarze ekonomii społecznej, budując pomosty pomiędzy partnerami biznesowymi, publicznymi i społecznymi. Zamierzamy te rozwiązania popularyzować i upowszechniać. I o tym chcielibyśmy Państwu opowiedzieć. Oto garść przykładów:

1. Rewitalizacja terenów rekreacyjnych nad Wartą, wdrożenie projektu „Powrotu Poznania nad rzekę"

Dlaczego? Projekt „powrotu Poznania nad rzekę" był jednym z postulatów wyborczych obecnego Prezydenta Miasta Poznania Jacka Jaśkowiaka**.** Zapowiedział onpowstanie nad Wartą bulwarów, placów zabaw oraz nowych dróg pieszo-rowerowych. Spółdzielnia socjalna mogłaby stać się elementem tego planu, uczestnicząc w tworzeniu infrastruktury rekreacyjnej na rzeką oraz obsługując nowe funkcje tych terenów (np. wypożyczanie sprzętu wodnego, konserwacja i sprzątanie placów zabaw, wypożyczanie rowerów, obsługa małej gastronomii, organizacja imprez i animacja kultury, etc.).

Biuro Projektu:
ul. Chłapowskiego 15/1
61 – 504 Poznań,
tel./fax. 61 887 11 66
www.woes.pl

2. Konsorcjum spółdzielni socjalnych prowadzących żłobki

Dlaczego? W Poznaniu trwa permanentny kryzys żłobkowy. Według wskaźników unijnych dla miast wielkości Poznania obecnie w naszym mieście brakuje 4,5 tys. miejsc w instytucjach opieki nad dziećmi do lat 3 (łącznie publicznych i prywatnych). W zeszłym roku odrzucono wnioski o przyjęcie do żłobka blisko 800 dzieci. Jest to temat często poruszany przez ruchy miejskie oraz zorganizowane grupy rodziców, pod wpływem których Rada Miasta przeznaczyła dodatkowe dwa miliony złotych w tegorocznym budżecie nad dopłaty do miejsc w żłobkach. Docelowo mówi się o konieczności przeznaczenia na ten cel kolejnych 16 mln w przyszłorocznym budżecie Miasta.

3. Zarządzanie targowiskami miejskimi, rewitalizacja ryneczków miejskich

Dlaczego? Temat odnowy tradycyjnych targowisk w Poznaniu (Rynku Łazarskiego, Rynku Jeżyckiego, Rynku na Świcie) oraz stworzenia przestrzeni dla lokalnych targowisk wśród zabudowy na przedmieściach Poznania jest na topie w mediach i w dyskusjach podejmowanych przez poznańskich radnych. Na wniosek radnej Katarzyny Kretkowskiej na remonty Rynku Łazarskiego, Rynku Jeżyckiego oraz Rynku na Świcie przeznaczono 500 tys. zł w tegorocznym budżecie. Planowane jest wdrożenie zupełnie nowej koncepcji zarządzania targowiskami, pozwalającej połączyć jej funkcję komercyjną z funkcją społeczną (np. organizowanie w weekendy imprez kierowanych do lokalnej społeczności, wydarzeń promujących kulturę). Spółdzielnia socjalna spełniająca tę funkcję musiałaby specjalizować się zarówno w dbaniu o czystość przestrzeni rynków miejskich, administrowaniu targowiskami w odniesieniu do ich funkcji handlowej, jak i w animacji społeczności lokalnej oraz sferze promocji kultury.

4. Prowadzenie schroniska dla zwierząt w Poznaniu

Dlaczego? Kiedy Poznań przystąpił dozwiązku gmin budujących schronisko dla zwierząt w Skałowie, pojawiły się liczne głosy sprzeciwu ze strony poznańskich NGO zajmujących się ochroną zwierząt. Duże schroniska, projektowane na kilkaset zwierząt, takie jak schronisko w Skałowie, nie są w stanie zapewnić zwierzętom tak wysokich standardów opieki jak małe, lokalne schroniska. Z pomysłu

partycypacji Poznania w tym dużym przedsięwzięciu wycofał się również Prezydent Miasta Poznania Jacek Jaśkowiak, który początkowo był zwolennikiem udziału Poznania w przedsięwzięciu w Skałowie. Obecnie rozważa się budowę mniejszego schroniska dedykowanego wyłącznie potrzebom Poznania (analizowane lokalizacja – Kobylepole). Spółdzielnia socjalna mogłaby prowadzić takie schronisko, realizując jednocześnie kilka innych funkcji, w tym komercyjnych, których potrzebę i znaczenie podkreślają pro-zwierzęcy społecznicy, np. prowadzenie całodobowego pogotowia dla zwierząt czy zajęć edukacyjnych w zakresie ochrony zwierząt. Schroniska są też zwyczajowo ściśle związane z rozwojem wolontariatu, co mogłoby stanowić element działalności pożytku publicznego spółdzielni socjalnej.

5. Administracja i obsługa techniczna mieszkań komunalnych, remonty miejskich pustostanów

Dlaczego? Prezydent Miasta Poznania Jacek Jaśkowiak obiecał wybudowanie 4 tys. nowych mieszkań komunalnych i socjalnych w trakcie swojej kadencji. W przypadku Poznania potrzeba jest faktycznie paląca – miasto wypłaca ok. 10 mln złotych rocznie odszkodowań dla właścicieli mieszkań prywatnych z tytułu braku możliwości przeniesienia lokatorów z zasądzoną eksmisją do mieszkań socjalnych, w sytuacji gdy sąd zasądzi prawo lokatora do lokalu socjalnego. Na taki lokal przyznany przez sąd oczekuje w tej chwili 2 tys. poznańskich rodzin. Budowa mieszkań komunalnych i socjalnych jest więc absolutnym priorytetem dla nowej władzy z punktu widzenia gospodarności w zarządzaniu budżetem miejskich. Nadzieję dla trwałej zmiany optyki w tym zakresie rodzi zmiana na stanowisku Wiceprezydenta odpowiedzialnego na zarządzanie zasobami lokalowymi Miasta (teraz funkcję tę sprawuje Agnieszka Pachciarz) oraz zapowiadany konkurs na nowego Dyrektora ZKZL. Skala przedsięwzięć w obszarze budownictwa komunalnego i planowanych remontów pustostanów miejskich stwarza również przestrzeń dla nowych spółdzielni socjalnych mogących sprawdzić się w dbaniu o nowe obiekty.